

En trygg och meningsfull skola för alla

Skolrapport

2025

autism
Sverige

Om autism

Autism visar sig i hur en person uppfattar omvärlden och samspelar och kommunicerar med andra. Autism brukar liknas vid ett spektrum med många nyanser och det finns en stor variation mellan personer med autism. Fler än 155 000 personer i Sverige beräknas vara autistiska.

Om Autism Sverige

Autism Sverige är en ideell organisation som funnits sedan 1973. Vi sprider kunskap om autism, påverkar beslutsfattare och skapar mötesplatser. Vår vision är ett samhälle där alla kan delta och där autistiska personer möts med respekt och har en bra livskvalitet genom hela livet.

Innehåll

Autism Sveriges skolrapport 2025.....	3	Anpassningar och stöd:
Genomförande och syfte	5	Kartläggning och åtgärdsprogram18
Bakgrundsfrågor	7	Anpassningar och stöd:
Trivsel	8	Förändringar under det senaste året...20
Skolresultat.....	10	Frånvaro
Anpassningar och stöd:		22
Behoven och hur de tillgodoses.....	13	Mobbning och kränkningar
		26
		Samverkan
		29
		Skolans ansvarstagande
		33
		Referenser
		36

Autism Sveriges skolrapport 2025

Alla barn och unga ska enligt skollagen ha lika tillgång till utbildning. Alla ska ges det stöd och den stimulans som krävs för att kunna utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar. Elever med funktionsnedsättning ska därtill ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Skolan har också långtgående skyldigheter att vidta åtgärder när elever riskerar att inte nå skolans mål.

I praktiken är skoltiden en svår period för många autistiska barn och unga. Tyvärr är skolans fysiska, pedagogiska och sociala miljöer ofta otillgängliga

och dåligt anpassade efter autistiska elevers behov. Samtidigt är det vanligt att elever inte får det stöd de har rätt till. Kunskapen om autism är generellt för låg, och även när viljan och engagemanget finns från skolans sida saknas ofta resurserna för att eleverna ska kunna garanteras sina lagstadgade rättigheter.

Vi vet sedan tidigare att autistiska elever i betydligt lägre grad än genomsnittet når godkända betyg. Vi vet också att gruppen sticker ut när det gäller till exempel långvarig skolfrånvaro, skolrelaterad stress och utsatthet för mobbning och kränkningar.

Autism Sveriges skolrapport 2025 visar bland annat att:

- Endast 37 procent av eleverna når kriterierna för godkänt i svenska, matematik och engelska.
- 97 procent har behov av anpassningar eller stöd i skolan, men att endast 33 procent får det i tillräcklig omfattning.
- Hela 23 procent av eleverna varit frånvarande 40 dagar eller mer under det senaste året.

INGEN FÖRBÄTTRING ÖVER TID

Jämförelser med enkätresultat från 2020 och 2022 visar att skolsituationen för autistiska barn och elever inte förbättrats över tid. I nästintill alla avseenden anas snarare en successiv försämring mellan åren 2020 och 2025.

EN SÄRSKILT SVÅR SITUATION FÖR FLICKOR

Enkätresultaten visar att autistiska flickor på olika sätt tycks ha en särskilt svår situation i skolan. Det

återspeglas i någon grad i flertalet frågor, men allra mest sticker skillnaderna ut när det gäller frågor om trivsel och frånvaro.

HÖGSTADIETIDEN OFTA MER PROBLEMATISK

Högstadietiden utmärker sig i enkätresultaten som en särskilt svår tid. Nästan oavsett vilken fråga det rör sig om pekar svaren mot detta. Det tyder på att autistiska elever ofta tvingas gå alldeles för länge i en skola som brister i tillgänglighet, utan att deras behov uppmärksammas och tillgodoses.

EN ORDINARIE SKOLA SOM SLÅR UT ELEVER

Enkätresultaten visar att det finns brister både i tillgänglighet och i arbetet med riktade stödinsatser inom hela skolväsendet, men att de är särskilt omfattande i den ordinarie skolan i jämförelse med resursskolor och de anpassade skolformerna.

Nu krävs krafttag för att stoppa den negativa utvecklingen

Åren går utan att skolsituationen för autistiska elever förbättras. Det mesta tyder tvärtom på att situationen successivt försämras. Det här är en utveckling som måste stoppas. Skolan ska vara en plats som erbjuder ett tryggt och meningsfullt sammanhang för alla, där varje elev kan vara delaktig och lära utifrån sina förutsättningar. Redan lagstadgade stödinsatser och tillgänglighetsanpassningar måste fungera bättre.

Samtidigt krävs större satsningar och förändringar för att få till en ordinarie skola som fungerar för fler. Det behövs också fler och bättre individriktade lösningar för de elever som behöver dem.

Att ge någon en fungerande skolgång ska alltid ses som en investering, inte en kostnad.

Medlemmar berättar:

»Krigar man inte för sina barns rättigheter i skolan så får de inte sina rättigheter uppfylla.«

AUTISM SVERIGE VILL DÄRFÖR ATT:

- skolor ska ges de ekonomiska resurser som krävs för att kunna arbeta förebyggande för ökad tillgänglighet i den fysiska, pedagogiska och sociala skolmiljön samt för att barn och elever ska kunna garanteras sin lagstadgade rätt till stöd.
- kunskap om autism och andra funktionsnedsättningar ska ges utökad utrymme i rektorsprogrammet samt lärar- och förskollärarytprogrammen och att samtlig personal i skolan ska ges möjlighet till löpande kompetensutveckling om autism.
- elever som har behov av att gå i resursskola eller särskild undervisningsgrupp ska få möjlighet att göra det. Sådana placeringar ska dock alltid göras med elevens bästa i fokus och inte för att lösa skolans organisatoriska behov.
- elevhälsan ska ges bättre förutsättningar att bedriva ett systematiskt förebyggande och hälsofrämjande arbete av god kvalitet samt att enskilda elevers faktiska tillgång till elevhälsopersonal ska öka.
- autistiska elevers skolsituation i högre grad ska synliggöras och följas upp genom exempelvis nationell statistik och löpande undersökningar genomförda av skolmyndigheterna.

Genomförande och syfte

För åttonde gången har Autism Sverige undersökt skolsituationen för elever med autism. Undersökningen riktade sig till förbundets medlemmar och besvarades av 1 775 vårdnadshavare till barn och ungdomar i förskola till och med gymnasieskola. Enkäten distribuerades i januari 2025 och låg öppen under två veckor.

Vårdnadshavare med flera barn i målgruppen gavs möjligheten att besvara enkäten fler än en gång, det vill säga en gång per barn.

Tillgången till statistik som beskriver skolsituationen för barn och unga med funktionsnedsättning, särskilt autism, är idag mycket begränsad. Det försvårar möjligheterna att göra verkningsfulla satsningar för att förbättra situationen för gruppen. Autism Sveriges skolenkät är därför ett viktigt komplement. Den bidrar genom att synliggöra den aktuella skolsituationen för autistiska elever med fokus på trivsel, skolresultat, anpassningar och stöd, frånvaro samt mobbning och kränkningar. Den ger möjlighet till jämförelser mellan årskurser, skolformer och mellan kön. Resultat från tidigare enkäter möjliggör även vissa jämförelser över tid.

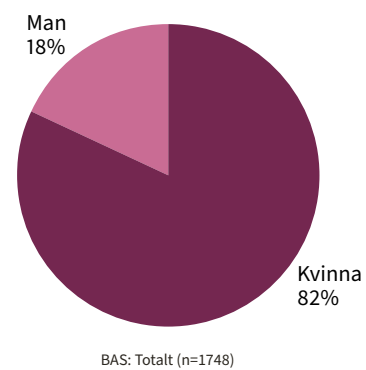
Medlemmar berättar:

»Det missas att det är ett spektum. Barnet kan ha starka förmågor samtidigt som hen inte kan ta på sig ytterkläder. Den ojämna begåvningsprofilen missas. Och barnet får inte stimuli på den nivå hen befinner sig i sina starka ämnen.«

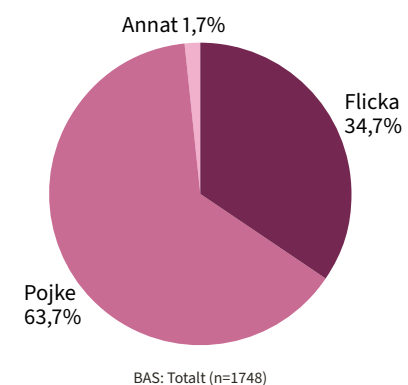
Bakgrundsfrågor

Av de 1 775 vårdnadshavare som svarat på enkäten är 82 procent kvinnor och 18 procent män. Bland barnen de svarade för är könsfördelningen 64 procent pojkar och 35 procent flickor. Drygt 1 procent anger att deras barn varken identifierar sig som flicka eller pojke.

Ditt kön

Barnets kön

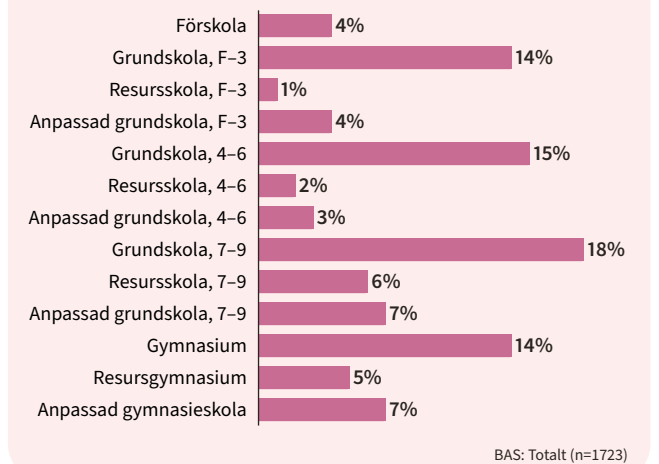

Utbildningsnivån bland vårdnadshavarna är generellt hög. Åtta av tio uppger att åtminstone en av vårdnadshavarna i hushållet avslutat en högskole- eller universitetsutbildning.

Störst andel av de svarande, 47 procent, har barn i den ordinarie grundskolan. Av dessa går 14 procent i årskurs F–3, 15 procent i årskurs 4–6 och 18 procent i årskurs 7–9. Andelen med barn i den ordinarie gymnasieskolan är 14 procent.

Till skillnad från tidigare års enkäter gavs de svarande i årets enkät möjlighet att ange att deras barn går i resursskola på grundskole- eller gymnasienivå. Syftet med detta har varit att bättre kunna analysera hur skolsituationen för autistiska elever skiljer sig åt mellan olika skolformer. Trots att resursskola inte är en egen skolform i juridisk mening, har begreppet av praktiska skäl i enkäten hanterats som en sådan. Av de svarande uppger 10 procent att deras barn går i resursskola och 5 procent att deras barn går i resursgymnasium eller motsvarande.

I vilken skolform och årskurs går ditt barn?

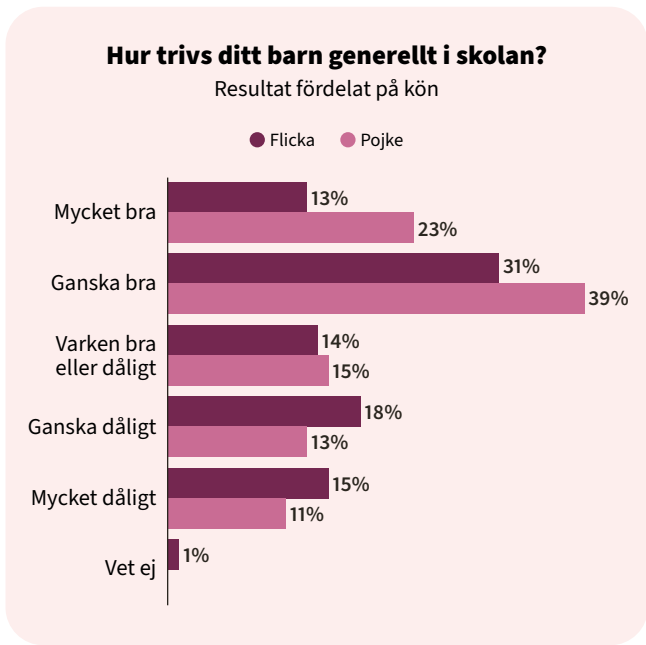
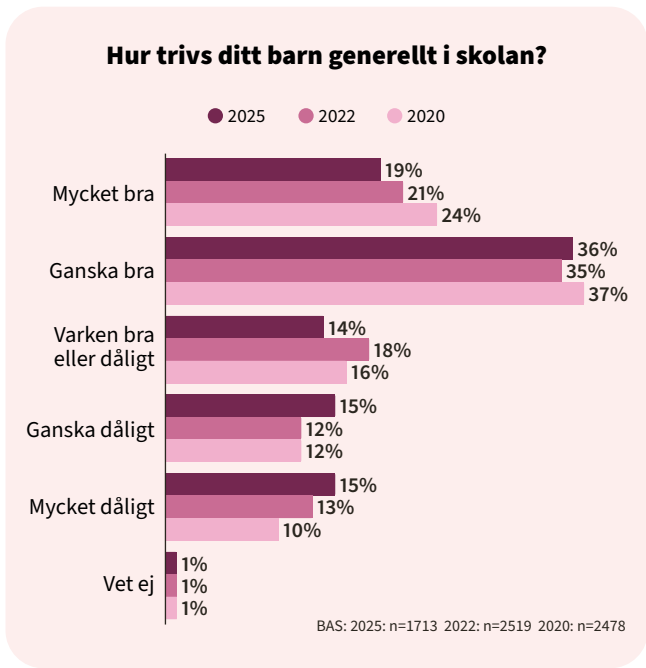

Vidare svarar 13 procent att deras barn går i den anpassade grundskolan och 7 procent i den anpassade gymnasieskolan. Fyra procent svarar att de har barn i förskolan.

Trivsel

Vad visar enkäten?

Över hälften av vårdnadshavarna, 55 procent, uppger att deras barn trivs mycket bra eller ganska bra i skolan 14 procent varade att deras barn trivs varken bra eller dåligt, medan 30 procent uppger att barnet trivs ganska dåligt eller mycket dåligt.

De tre senaste skolenkäterna visar en negativ utveckling, där trivseln tycks bli allt sämre. År 2020 svarade 60 procent att deras barn trivdes mycket eller ganska bra i skolan, jämfört med 56 procent år 2022 och 55 procent i årets enkät. Samtidigt har andelen barn som trivs ganska eller mycket dåligt ökat från 23 procent 2020 till 25 procent 2022 och 30 procent 2025.

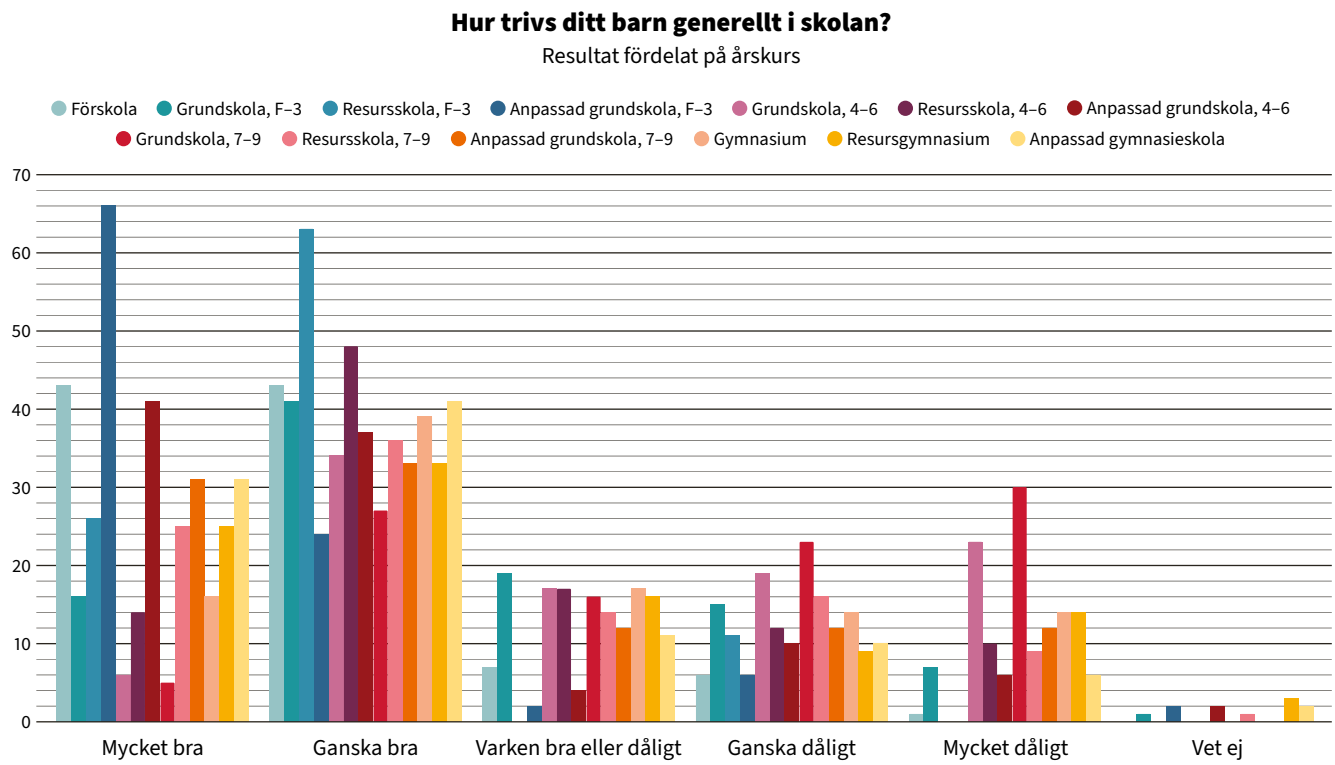
Flickor uppges generellt trivas sämre i skolan än pojkar. Andelen flickor som trivs mycket eller ganska bra i skolan är 45 procent, jämfört med 62 procent av pojkarna. Betydligt fler flickor än pojkar uppges dessutom trivas ganska eller mycket dåligt, där 40 procent av flickorna kan jämföras med 24 procent av pojkarna.

Trivseln minskar också med stigande ålder från förskolan till högstadiet. Hela 86 procent av vårdnadshavarna till barn i förskolan svarar att deras barn trivs mycket eller ganska bra i förskolan, medan motsvarande siffra för elever i årskurs 7–9 i den ordinarie grundskolan endast är 31 procent. Trenden bryts dock i gymnasieskolan, där 55 procent uppger att deras barn trivs mycket eller ganska bra i skolan.

Trivseln varierar tydligt mellan skolformer. Generellt är den lägst i den ordinarie grund- och gymnasieskolan, högre i resursskolor och allra högst i de anpassade skolformerna. I årskurs 7–9 uppger 31 procent i den ordinarie skolan att deras barn trivs ganska eller mycket bra, jämfört med 61 procent i resursskola och 64 procent i anpassad grundskola.

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

Elever med autism och andra funktionsnedsättningar trivs generellt sämre i skolan jämfört med elever utan funktionsnedsättning. Det blir tydligt när resultaten jämförs med andra liknande enkätundersökningar, som även inkluderar elever utan funktionsnedsättning (Skolverket, 2024; Statistiska centralbyrån [SCB], 2024).

Vad det innebär att uppleva trivsel är inte helt enkelt att definiera, men det kan åtminstone ses som en indikator på att den tid som spenderas i skolan på det stora hela taget innebär en positiv och meningsfull upplevelse för individen. Att elever med autism trivs sämre i skolan än elever utan funktionsnedsättning kan med andra ord ses som ett tecken på att skolan i lägre utsträckning förmår inkludera dessa elever och möta deras behov.

De stora skillnaderna i upplevd trivsel mellan den ordinarie skolan å ena sidan och resursskolan och den anpassade skolan å andra sidan, tyder samtidigt på att det inom skolväsendet finns stora skillnader i förmågan att tillgängliggöra skolmiljön ur dess olika aspekter – fysiskt och socialt såväl som pedagogiskt. Det är på sätt och vis inte förvånande i sig, eftersom det både i resursskolor och anpassade skolor finns mer kompetens och resurser för att möta eleverna efter deras behov. Samtidigt är det viktigt att fråga vad det är som gör att trivseln upplevs högre i exempelvis resursskolor och att undersöka i vilken utsträckning fler av de arbetssätt och anpassningar som gör resursskolorna mer inkluderande och

tillgängliga också kan tillämpas i den ordinarie skolan. Att åstadkomma ökad trivsel i den ordinarie skolan skulle medföra att färre autistiska elever kraschar eller tvingas genomgå ett misslyckande innan de får ett fungerande stöd, exempelvis genom en plats på en resursskola. Även det faktum att trivseln generellt tycks sjunka över tid, något som både märks i enkätresultaten och bekräftas i andra studier, tyder på ett behov av breda åtgärder för ökad trivsel i den ordinarie skolan (Skolverket, 2024).

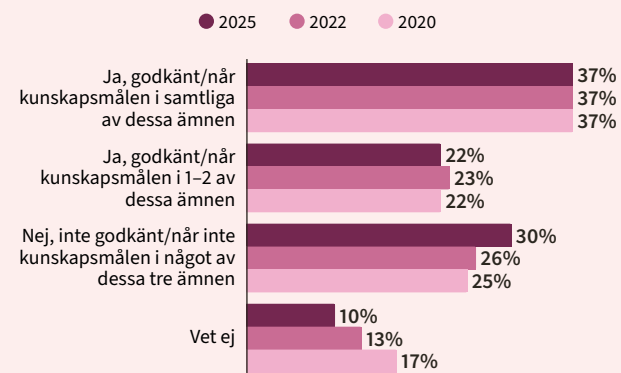
Enkätresultaten tyder på att autistiska flickor trivs betydligt sämre i skolan än autistiska pojkar. Detta skulle kunna kopplas samman med att flickor i genomsnitt får sin diagnos, och därmed ofta rätt anpassningar och stöd, senare än pojkar. Lägre kunskap om autism hos flickor försvårar därtill möjligheten att möta autistiska flickors behov. Samtidigt syns könsskillnader i trivsel även bland elever utan funktionsnedsättning (Skolverket, 2024; Statistiska centralbyrån [SCB], 2024). Könsskillnaderna är därmed, även om flickor med funktionsnedsättning utgör den grupp som trivs allra sämst i skolan, inte specifika för elever med funktionsnedsättning.

Skolresultat

Vad visar enkätresultaten?

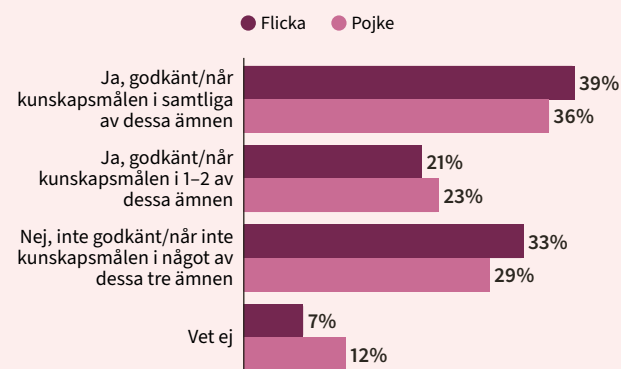
Endast 37 procent av vårdnadshavarna svarar att deras barn har godkänt betyg, eller når kunskapsmålen i de fall betyg inte är aktuellt, i samtliga tre av ämnena svenska, engelska och matematik. Andelen som svarar att deras barn når godkänt betyg, alternativt kunskapsmålen, i ett eller två av dessa ämnen är

Har barnet godkända betyg (minst E) i svenska, engelska och matematik, alternativt når kunskapsmålen för årskursen i dessa ämnen om barnet inte får betyg?

Har barnet godkända betyg (minst E) i svenska, engelska och matematik, alternativt når kunskapsmålen för årskursen i dessa ämnen om barnet inte får betyg?

Resultat fördelat på kön

22 procent, medan 30 procent svarar att deras barn inte når godkänt, alternativt kunskapsmålen, i något av dem.

Enkätresultaten har varit relativt oförändrade över tid. I skolenkäterna 2022 och 2020 svarade samma andel, 37 procent, att deras barn når godkänt i alla tre ämnen. Andelen som inte når godkänt i något ämne har dock ökat något, från 25 procent år 2020, till 26 procent 2022 och 30 procent 2025. Här syns alltså en viss ökning i skolenkäten 2025. Ökningen motsvaras dock av en minskad andel som svarat att de inte vet vilket resultat deras barn uppnår i skolan.

En jämförelse mellan flickor och pojkar visar inga väsentliga skillnader i skolresultat. Dock är det fler vårdnadshavare till pojkar som svarar »vet ej«, vilket gör det svårt att dra säkra slutsatser.

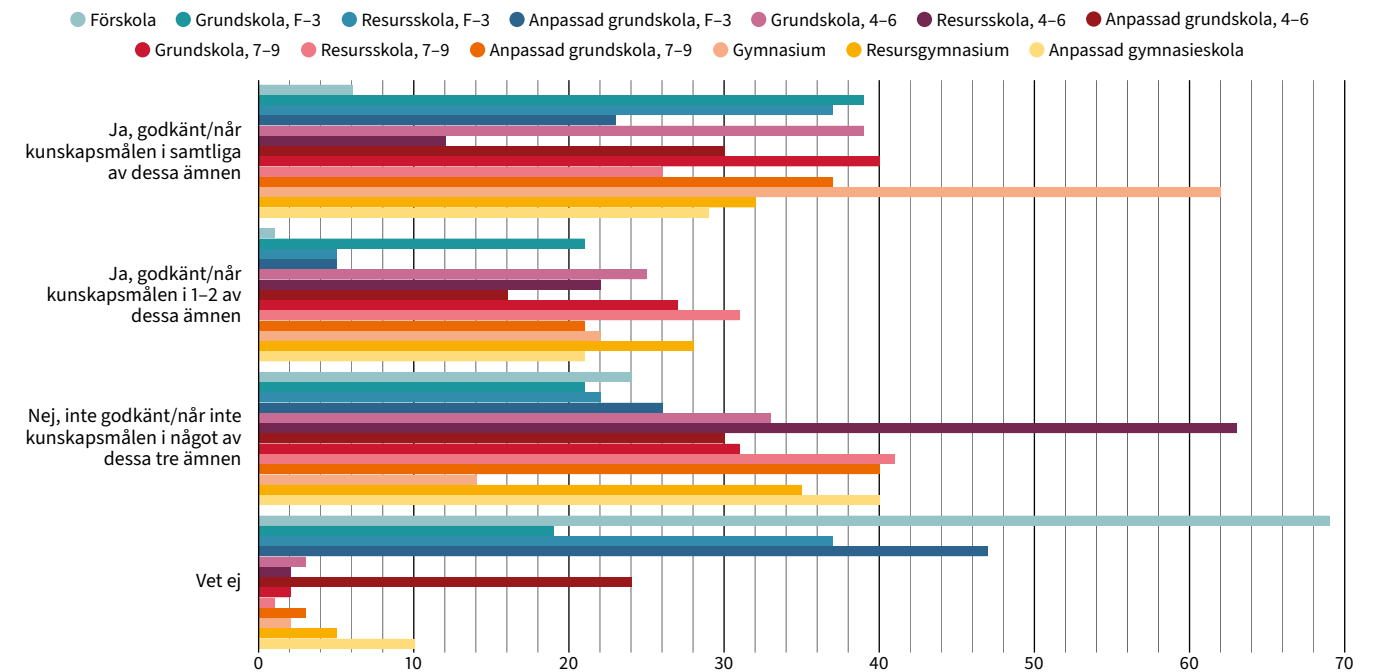
Vårdnadshavare till barn i resursskolor och anpassad grund- och gymnasieskola svarar i lägre grad att deras barn når godkända betyg, alternativt når kunskapsmålen, i svenska, engelska och matematik. Andelen av eleverna i 7-9 i grundskolan som inte når godkänt i något av ämnena svenska, engelska eller matematik är 31 procent. Motsvarande siffror för elever i årskurs 7-9 i resursskola och 7-9 i den anpassade grundskolan är 41 respektive 40 procent. I gymnasieskolan är andelen 14 procent, medan motsvarande siffror i resursgymnasium och den anpassade gymnasieskolan är 35 respektive 40 procent.

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

Autistiska elever går i betydligt större utsträckning ut grundskolan utan behörighet till gymnasiet i jämförelse med elever utan autism. Registerbaserade studier visar att andelen autistiska elever utan intellektuell funktionsnedsättning som klarar godkänt i ämnena svenska, engelska och matematik, vilket är

Har barnet godkända betyg (minst E) i svenska, engelska och matematik, alternativt når kunskapsmålen för årskursen i dessa ämnen om barnet inte får betyg?

Resultat fördelat på årskurs

det behörighetskrav som är gemensamt för samtliga gymnasieprogram, är 66 procent. För elever utan autism är motsvarande andel 89 procent (Stark, 2022). Siffrorna är snarlika för båda grupper när det gäller gymnasieexamen (Stark et al., 2024).

Bland Autism Sveriges medlemmar ser siffrorna ännu något sämre ut. En möjlig förklaring till detta skulle kunna vara att benägenheten att gå med i förbundet ökar när problematiken är mer omfattande och behovet av råd och stöd större.

Att så många autistiska elever inte når gymnasie-behörighet eller tar gymnasieexamen är alarmerande på många sätt. Det visar på allvarliga brister i skolans förmåga att tillgodose elevers behov och lagstadgade rättigheter. Här kan det vara värt att påpeka att kopplingen mellan å ena sidan högre tillgänglighet och välfungerande individriktade stödinsatser och å andra sidan förbättrade studieresultatet också borde indikera bättre studieresultat i exempelvis resursskolor, där man arbetar mer med sådana insatser, än i ordinarie

skolor. Tvärtom visar enkätsvaren att studieresultaten generellt är lägre i resursskolor. Detta bör dock förstås mot bakgrund av att elever i resursskola hör till de elever som har allra störst behov och att många av dessa elever börjat i resursskola senare under sin skolgång och inte sällan haft tidigare perioder av omfattande skolfrånvaro.

Konsekvenserna av en ofullständig skolgång är ofta långtgående, med ökad risk för bland annat framtida utanförskap, psykisk ohälsa och svårigheter till försörjning. Utbildningsnivå har generellt stor betydelse för möjligheten till etablering på arbetsmarknaden och arbetslösheten bland personer utan gymnasial utbildning är ungefär fyra gånger så hög som bland personer med gymnasial utbildning (SCB, 2024). Att arbetslösheten bland personer med autism dessutom är oproportionerligt hög har många gånger sin grund i just den icke fungerande skolgången. Det är därför mycket viktigt att skolväsendet rymmer en plats för alla och att skolornas arbete med anpassningar och stöd verkligen fungerar.

Medlemmar berättar:

»Det är stor skillnad på hur skolorna jobbar med och har kunskap om problematiken. Nuvarande skola kämpar inte bara med diagnosen utan även följderna av förra skolans agerande som orsakat mer problematik och fler diagnoser.«

Anpassningar och stöd: Behoven och hur de tillgodoses

Vad visar enkätresultaten?

Hela 97 procent av vårdnadshavarna uppger att deras barn har behov av anpassningar och/eller stöd i skolan. Trots detta är det endast en tredjedel, 33 procent, som uppger att deras barn får anpassningar och stöd i tillräckligt hög grad. 56 procent uppger att barnet får anpassningar som inte räcker till. Andelen som svarar att deras barn inte får något stöd överhuvudtaget, trots att de har sådana behov, är 9 procent.

Jämfört med tidigare år är andelen som har behov av anpassningar och stöd oförändrad, däremot tyder resultaten på att stödet försämrats något. Andelen som får anpassningar och/eller stöd i tillräckligt hög grad är lägre i jämförelse med skolenkäterna från 2022 och 2020. År 2022 uppgick denna andel till 37 procent och 2020 uppgick den till 40 procent. Samtidigt har andelen som inte får något stöd alls ökat från 6 procent 2020 till 9 procent 2025.

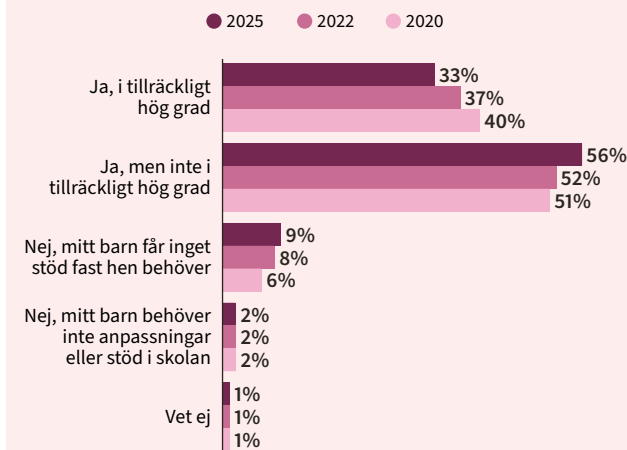
Vårdnadshavare till flickor uppger i något lägre

utsträckning att deras barn får de anpassningar och det stöd de behöver. Av dessa svarar 30 procent att deras barn får anpassningar och/eller stöd i tillräckligt hög grad. Motsvarande siffra bland pojkar är 34 procent.

Skillnaderna är också tydliga mellan skolformer och årskurser. Andelen som svarar att deras barn får anpassningar och/eller stöd i tillräcklig utsträckning är lägre i grundskolan än i gymnasiet. Allra lägst är siffran i grundskolans årskurs 4–6, där endast 15 procent uppger att deras barn får anpassningar och/eller stöd i tillräcklig grad. Motsvarande andel bland gymnasieelever är 31 procent.

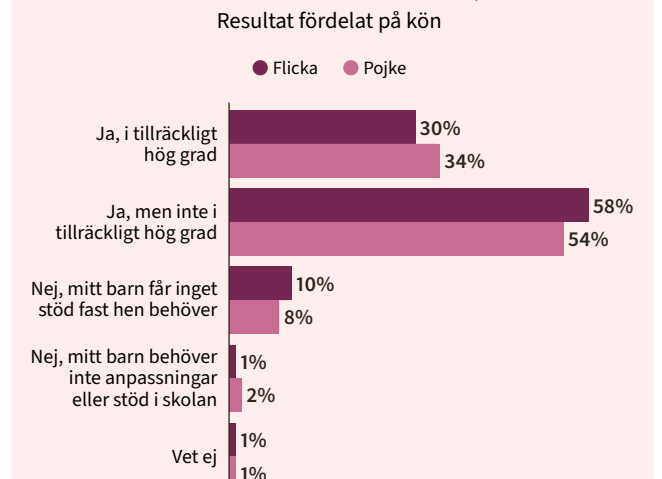
Vårdnadshavare till barn i resursskolor och i den anpassade grund- respektive gymnasieskolan svarar i betydligt högre grad att deras barn får tillräckligt stöd och/eller tillräckliga anpassningar. Oavsett årskurs är denna andel som lägst omkring 50 procent och som högst drygt 60 procent.

Får ditt barn anpassningar och/eller stöd i skolan? (Tänk på anpassningar och stöd både i och utanför klassrummet.)

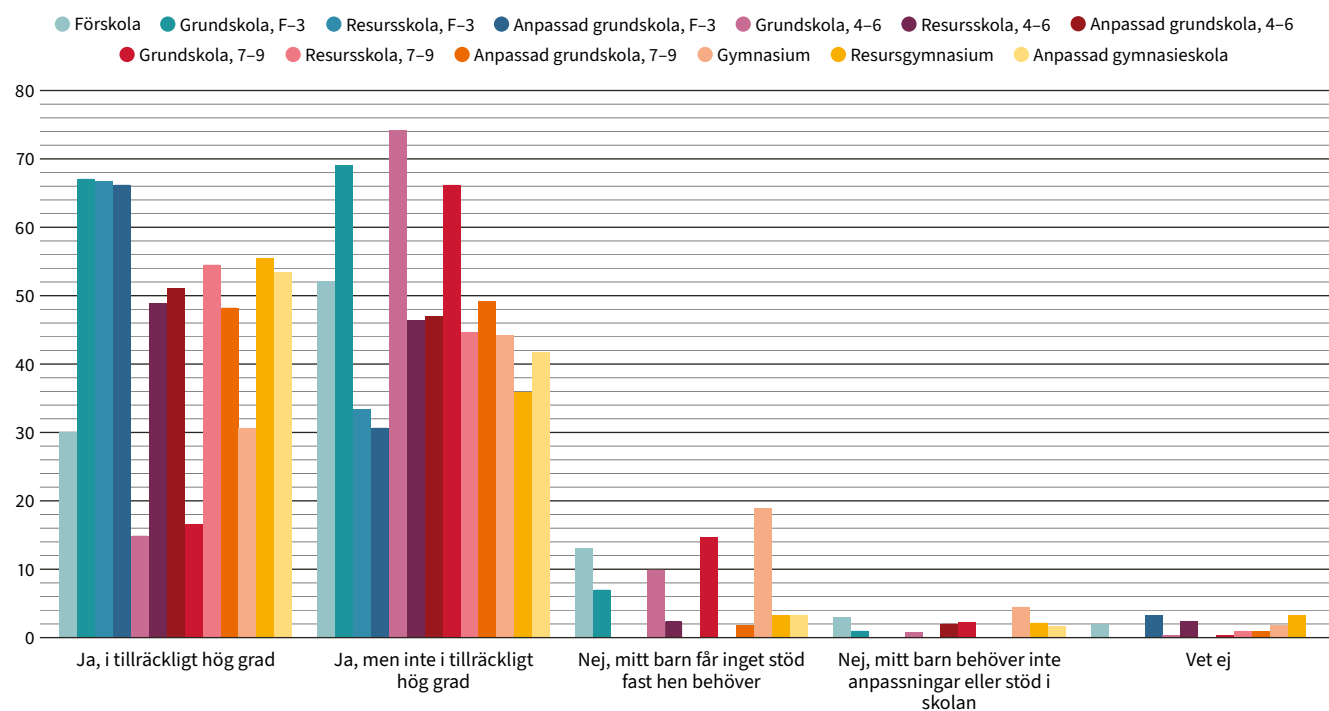
BAS: 2025: n=1676 2022: n=2519 2020: n=2478

Får ditt barn anpassningar och/eller stöd i skolan? (Tänk på anpassningar och stöd både i och utanför klassrummet.)

Får ditt barn anpassningar och/eller stöd i skolan? (Tänk på anpassningar och stöd både i och utanför klassrummet.)

Resultat fördelat på årskurs

På frågan om deras barn får stöd utanför klassrummet, till exempel under raster, i matsalen eller på fritids, svarar 23 procent att barnet inte får något sådant stöd alls trots behov. Andelen som svarar att deras barn får tillräckligt stöd utanför klassrummet är 29 procent, medan andelen som svarar att deras barn får sådant stöd, men i otillräcklig omfattning, är 27 procent. Endast 14 procent svarar att deras barn inte har behov av sådant stöd.

Medlemmar berättar:

»De riktiga anpassningarna kom först när mitt barn riskerade att bli hemmasittare. Det måste gå otroligt långt innan man får rätt stöd.«

Trots att behovet av stödinsatser utanför klassrummet tycks vara ungefär lika stort bland flickor och pojkar, är andelen flickor som får tillräckligt stöd utanför

klassrummet mindre; 22 procent av flickorna kan jämföras med 32 procent av pojkarna. Vidare svarar 29 procent att deras döttrar inte får något stöd utanför klassrummet överhuvudtaget, trots att de har ett sådant behov. Bland pojkar är denna andel 19 procent.

En jämförelse mellan årskurser och skolformer visar att andelen som inte får stödbehovet tillgodosett är högst i grundskolan. I grundskolans årskurs 4-6 och grundskolan årskurs 7-9, exklusive resursskola, svarar hela 40 respektive 33 procent att deras barn inte får något stöd utanför klassrummet överhuvudtaget, trots att de har behov av det. Behovet av stöd utanför klassrummet tycks minska med stigande ålder, men trots detta uppger ändå 28 procent av vårdnadshavarna att deras barn i gymnasieskolan inte får något stöd utanför klassrummet, trots att de har sådana behov.

I jämförelse med den ordinarie grund- och gymnasieskolan har en större andel elever i såväl resursskola som anpassad grund- och gymnasieskola behov av stöd utanför klassrummet. Samtidigt uppger också vårdnadshavarna i betydligt större omfattning

att deras barn får sina stödbehov tillgodosedda. I exempelvis den ordinarie grundskolans årskurs 7-9 är det 22 procent som, trots behov, inte får något stöd utanför klassrummet. Bland elever i resursskola, årskurs 7-9, och anpassad grundskola, årskurs 7-9, är motsvarande siffror 9 respektive 14 procent.

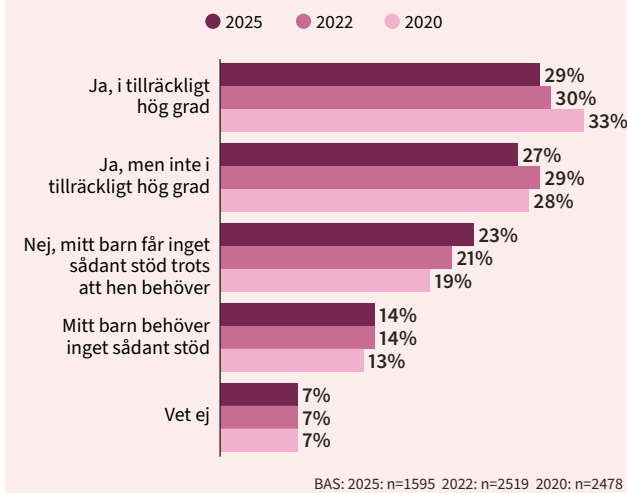
Den stödinsats som flest vårdnadshavare svarar att deras barn behöver är anpassningar i samband med undervisningen i klassrummet, exempelvis tydliggörande pedagogik, bildstöd eller muntliga prov. Detta är något som 68 procent av vårdnadshavarna lyfter. Därefter, med 60 procent av de svarande, följer stöd i sociala situationer. Detta följs av stöd av specialpedagog eller speciallärare, med 58 procent, och anpassningar av den fysiska miljön, med 52 procent.

Vårdnadshavare till flickor respektive pojkar svarar delvis olika på frågan om vilka typer av stödinsatser deras barn har störst behov av. Pojkar har i något större utsträckning behov av undervisningsnära anpassningar och/eller stöd, inklusive klassrumsanpassningar, stöd av specialpedagog eller speciallärare och anpassade läromedel eller andra hjälpmedel. Flickor har i något högre grad behov av insatser som anpassad studiegång, enskild undervisning eller hemundervisning och anpassningar i den fysiska skolmiljön.

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

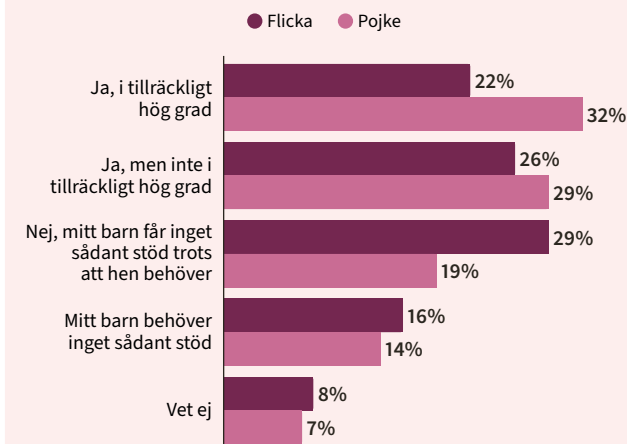
Skolan har enligt lag ett långtgående ansvar att kartlägga elevers behov och sätta in anpassningar och stöd när det behövs. Ett fungerande arbete med anpassningar och stöd, universella såväl som individriktade, är avgörande för att skolan ska kunna göras tillgänglig för fler elever. Tyvärr är det mycket vanligt att skolor av olika anledningar brister i detta arbete, något som inte sällan får allvarliga konsekvenser, som omfattande skolfrånvaro eller psykisk ohälsa. Enkätresultaten visar att endast var tredje autistisk elev får anpassningar och stöd i tillräcklig omfattning. En jämförelse med tidigare års enkäter tyder dessutom på att trenden är negativ och att andelen som får tillräckligt stöd minskat successivt sedan 2020.

Om ditt barn behöver stöd utanför klassrumssituationen till exempel under raster, i matsalen och på fritids, får barnet det?

Om ditt barn behöver stöd utanför klassrumssituationen till exempel under raster, i matsalen och på fritids, får barnet det?

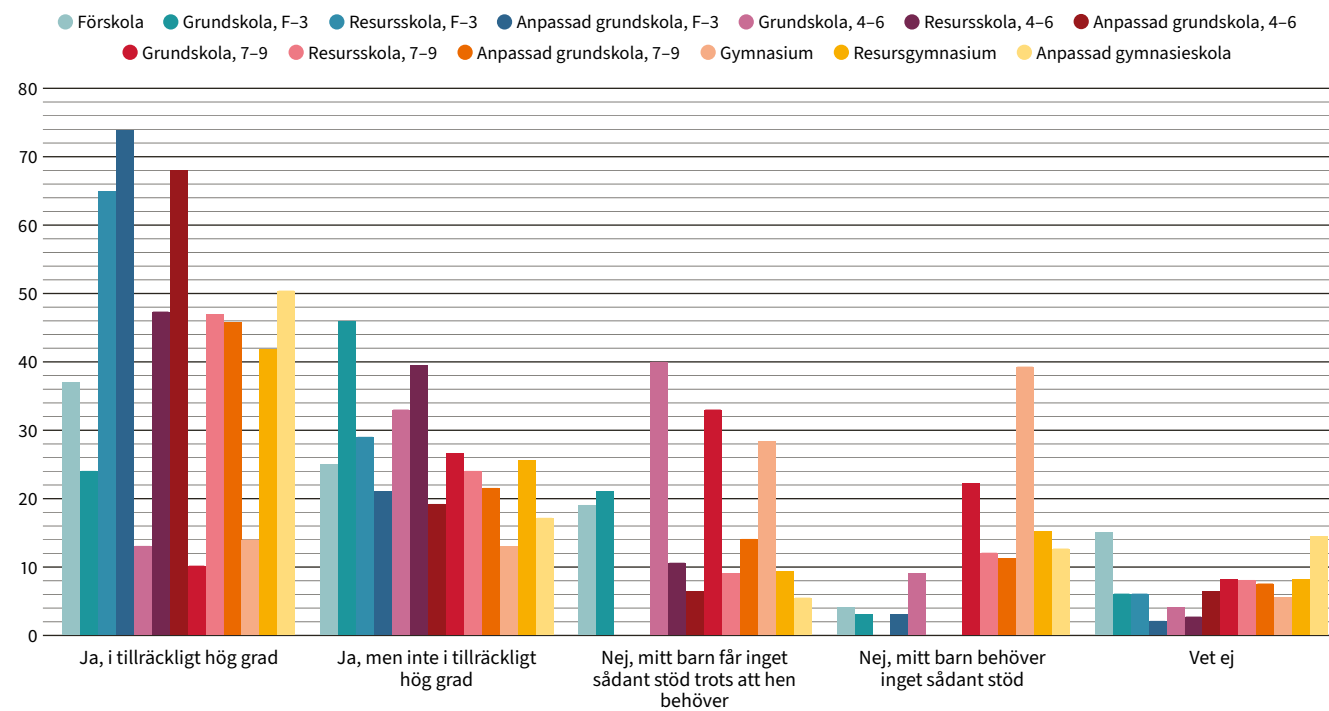
Resultat fördelat på kön

Det finns flera tänkbara orsaker till att situationen ser ut som den gör, men bristande kunskap om autism och bristande resurser är förmodligen de mest betydelsefulla. Det bekräftas inte bara av våra medlemmars berättelser utan även i andra undersökningar, som exempelvis Skolverkets enkätundersökning riktad till rektorer och skolhuvudmän (Skolverket, 2025). Den negativa trend som anas när Autism Sveriges skolenkäter

Om ditt barn behöver stöd utanför klassrumssituationen till exempel under raster, i matsalen och på fritids, får barnet det?

Resultat fördelat på årskurs

jämförs över tid skulle med detta sagt också delvis kunna har sin förklaring i de senaste årens ansträngda samhällsekonomiska läge som tvingat många kommuner till besparingar.

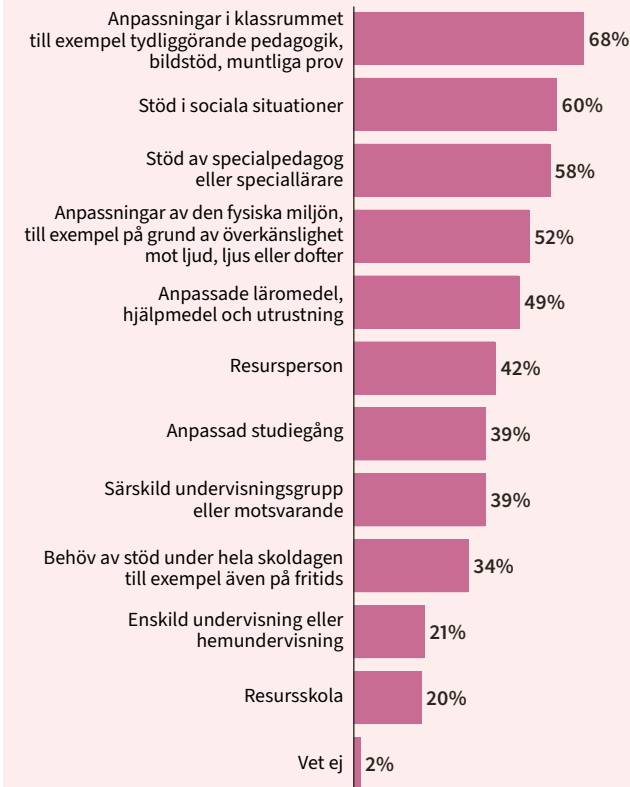
Den enskilda elevens rätt till stöd får inte begränsas utifrån ekonomiska ramar, men i praktiken blir det inte sällan på det sättet. Det visar på en sårbarhet i finansieringen av skolan som påverkar likvärdigheten både geografiskt (kommuner emellan) och över tid (beroende på det ekonomiska konjunkturläget).

Anpassningar och stöd är nära kopplade till måloppfyllelse. Det är främst när det blir tydligt att en elev riskerar att inte nå skolans mål som behovet av anpassningar och stöd aktualiseras. Det medför också att anpassningarna och stödet i större utsträckning tenderar att centreras kring klassrummet och undervisningssituationen. Många autistiska elever har dock behov av stöd utanför klassrummet, exempelvis under raster, i matsalen och på fritids. Den tid som spenderas i skolan, men utanför klassrummet, är i betydligt lägre grad strukturerad och förutsägbär

samt präglas i större utsträckning av mindre uttalade förhållningsregler och förväntningar. Många kan därför behöva stöd i att tydliggöra och hantera situationer som uppstår där. Vidare är det vanligt att exempelvis behöva stöd i det sociala samspelet, anpassningar i den fysiska miljön utanför klassrummet eller stöd i att kunna ta sig till skolan. För att fullt ut förstå autistiska elevers skolsituation är det nödvändigt att betrakta skoldagen som en helhet. När tillgängligheten brister blir mängden sinnesintryck, oförutsedda händelser och så vidare helt enkelt så stor att energin inte räcker till att orka delta i undervisningen och i de sociala sammanhangen. Av enkätresultaten framgår tydligt att skolor särskilt brister i förmågan att tillgodose stödbehovet utanför klassrummet, då det är många elever som trots behov inte får något sådant stöd.

Resursskolor liksom anpassade skolor är enligt enkätresultaten betydligt bättre än ordinarie skolor på att tillgodose elevers stödbehov. Det är förväntat eftersom dessa typer av skolor är avsedda för elever med särskilda behov. Det är dock anmärkningsvärt att det även i dessa skolor är många elever som inte får

Vilka anpassningar och/eller stöd anser du att ditt barn behöver för att nå skolans mål? (Flera svarsalternativ möjliga)

BAS: n=1603

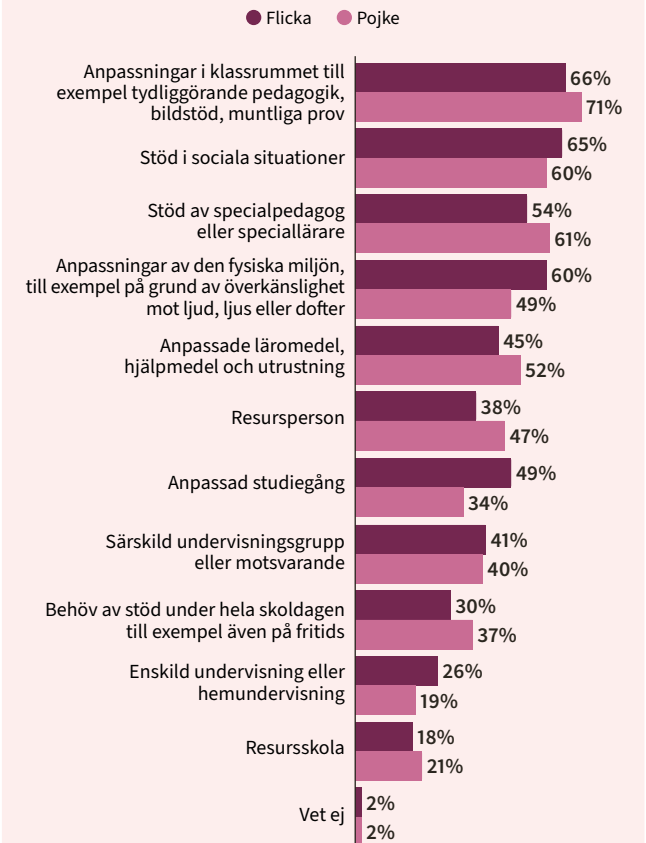
Medlemmar berättar:

»Det hänger på mig som förälder att upplysa skolan om hög frånvaro och ge förslag på anpassningar. Vi har kämpat för stöd och får påminna om stödet då det lätt glöms bort.«

anpassningar och stöd i tillräcklig omfattning. När det gäller mellanstadie- och högstadieelever får endast varannan elev i såväl resursskola som anpassad grundskola stöd i tillräcklig omfattning. Förklaringarna till varför det ser ut på det här sättet skiljer sig förmodligen delvis åt när det gäller resursskola respektive anpassad skola, även om bristande kunskap om autism och bristande resurser även i dessa skolformer utgör bidragande faktorer. De anpassade

Vilka anpassningar och/eller stöd anser du att ditt barn behöver för att nå skolans mål? (Flera svarsalternativ möjliga)

Resultat fördelat på kön

skolformerna har exempelvis problem med en anmärkningsvärt låg andel behöriga lärare, vilket skulle kunna utgöra en möjlig delförklaring till bristerna där (Skolverket, 2024).

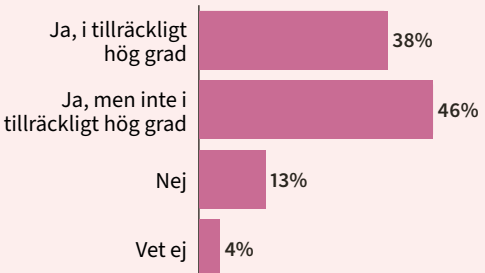
Andelen flickor som får anpassningar och stöd i tillräcklig omfattning är något mindre än andelen pojkar, men skillnaden är inte särskilt stor. Mer utmärkande är att flickor i mindre omfattning får stöd utanför klassrummet i jämförelse med pojkar. Detta skulle kunna förklaras av att autism ofta tar sig andra uttryck hos flickor jämfört med pojkar, och att omgivningen generellt tycks vara mindre uppmärksam på flickornas stödbehov. Det finns ett generellt behov av ökad kompetens om autism inom skolväsendet, men det går att konstatera att behovet av ökad kunskap om hur autism yttrar sig hos flickor är särskilt stort.

Anpassningar och stöd: Kartläggning och åtgärdsprogram

Vad visar enkätresultaten?

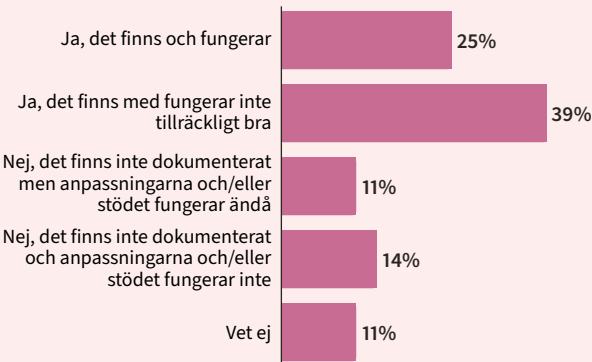
När skolan misstänker att en elev inte kommer att uppnå skolans betygs- eller bedömningskriterier, eller om en elev uppvisar andra svårigheter i skolan som innebär att eleven på sikt kan få svårt att klara skolan, ska skolan skyndsamt utreda elevens stödbehov. Av de svarande i enkäten uppger 84 procent av vårdnadshavarna att en sådan kartläggning har gjorts i någon utsträckning. Däremot svarar endast 38 procent att kartläggningen varit tillräcklig, medan 46 procent svarar att den varit

Har skolan kartlagt vilka anpassningar och/eller vilket stöd barnet behöver?

BAS: Totalt (n=1641)

Finns anpassningar och/eller stöd beskrivet i ett åtgärdsprogram eller i annan dokumentation, till exempel i barnets individuella utvecklingsplan (IUP)?

BAS: Totalt (n=1622)

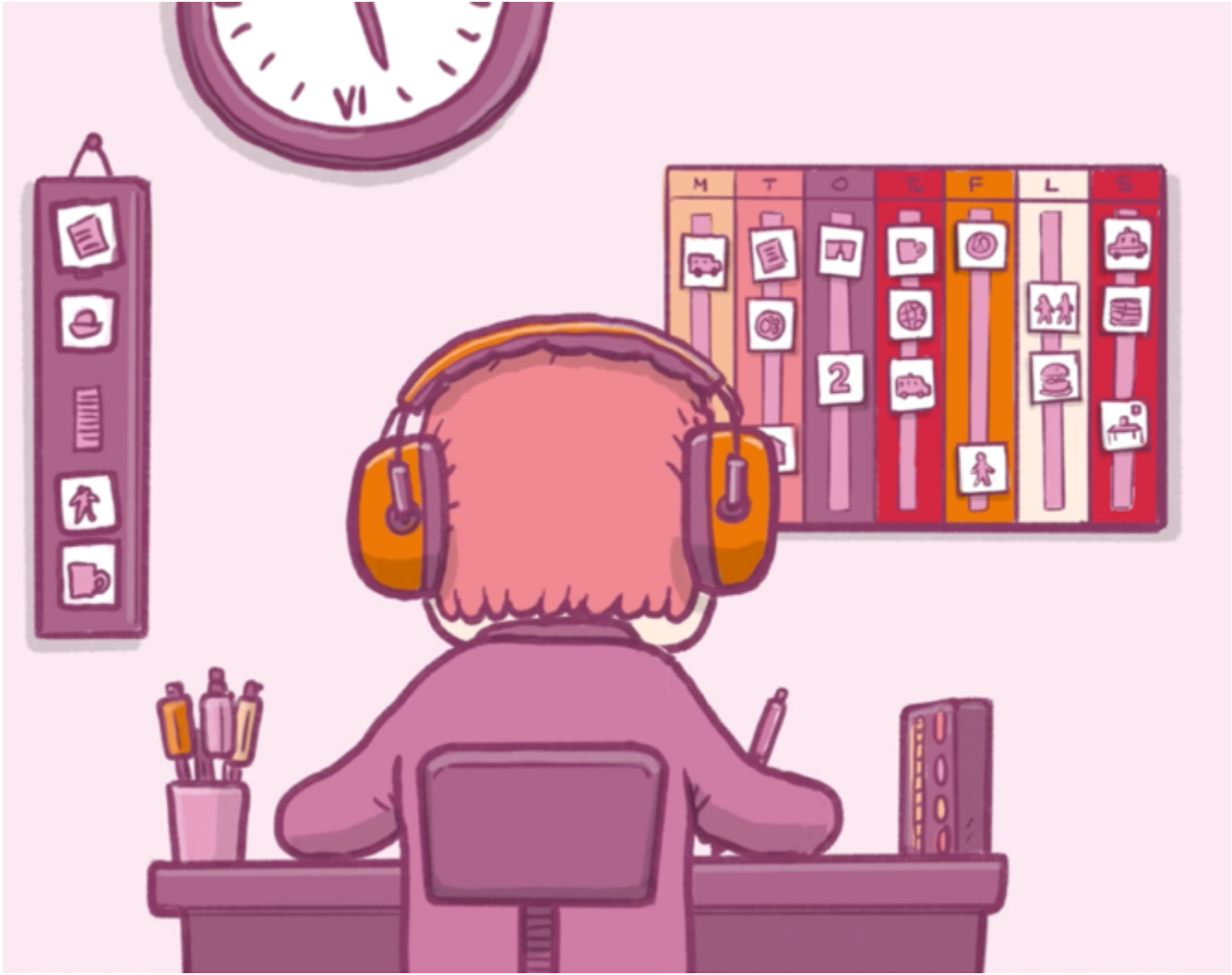
otillräcklig. Andelen som svarar att det inte gjorts någon kartläggning alls är 13 procent.

När det gäller åtgärdsprogram svarar 25 procent att det finns upprättat och att det fungerar. Andelen som svarar att åtgärdsprogram finns, men att det inte fungerar tillräckligt bra, är 39 procent. Hela 25 procent svarar att det inte finns något åtgärdsprogram upprättat alls. Av dessa har drygt hälften svarat att stödet inte heller fungerar, medan knappt hälften menar att det ändå fungerar tillfredsställande. Dessutom svarar 11 procent att de inte vet om det finns ett åtgärdsprogram upprättat eller inte.

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

Den pedagogiska utredningen fyller en viktig funktion genom att den klargör elevers stödbehov och lägger grunden för planeringen av stödinsatser. När skolan efter en utredning kommer fram till att en elev är i behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram upprättas, av vilket stödbehovet ska framgå tillsammans med bland annat planerade stödinsatser, vem som ansvarar för dessa samt när de ska utvärderas. Beslut om åtgärdsprogram är dessutom viktiga ur juridisk synpunkt eftersom det är ett beslut som kan överklagas. Både underlag från utredningar och åtgärdsprogram ger dessutom möjlighet till ett mer systematiskt och kontinuerligt arbete med stödinsatser samtidigt som sådan dokumentation fyller en viktig funktion vid exempelvis klass- och skolbyten.

Att en så liten andel av de svarande, 38 procent, uppger att stödbehovet utretts i tillräcklig omfattning är således oroväckande. Oroande är också att endast var fjärde elev har ett välfungerande åtgärdsprogram. Det står i stark kontrast till att hela 97 procent har ett stödbehov i någon form. Detta indikerar att arbetet med utredningar och åtgärdsprogram ibland inte utförs i enlighet

med bestämmelserna i skollagen. Viktigt är dock att påpeka att anpassningar inte behöver dokumenteras i åtgärdsprogram, och att de överhuvudtaget endast behöver dokumenteras i lägre årskurser, där individuella utvecklingsplaner används. För en del av de som svarar att deras barn är i behov av anpassningar och stöd är det kanske främst anpassningar som är aktuella, varför de inte är i behov av ett åtgärdsprogram alls. Att andelen som svarat att det inte finns något åtgärdsprogram upprättat är så stor ska därför tolkas med viss försiktighet.

När arbetet med att utreda, planera och genomföra stödinsatser brister är det inte bara något som får negativa konsekvenser för den enskilda eleven, utan det påverkar också deras vårdnadshavare. Erfarenheten

Medlemmar berättar:

»Att anpassningen fungerar för mitt barn är inte för att skolan på eget bevåg utrett och gjort anpassningar, utan för att jag som vårdnadshavare har legat på och krävt det.«

av att under en längre tid behöva kämpa för att barnets behov ska utredas och rätt åtgärder vidtas är alldeles för vanligt förekommande. För många innebär det ytterligare en belastning i en redan svår situation som inte sällan påverkar hälsa, arbete och livssituation negativt.

Anpassningar och stöd: Förändringar under det senaste året

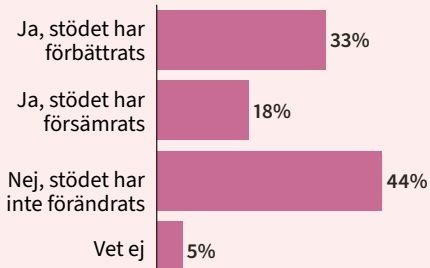
Vad visar enkätresultaten?

På frågan om hur stödet har förändrats under det senaste året svarar 33 procent att stödet förbättrats, 18 procent att det försämrats och 44 procent att det inte skett någon förändring alls.

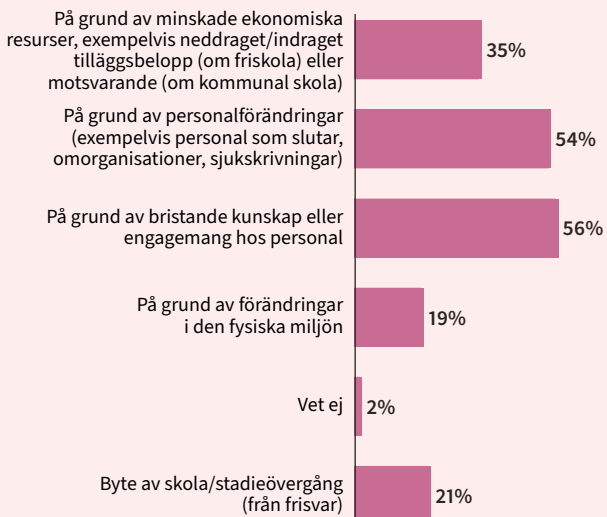
Vårdnadshavare till barn i den ordinarie grund- och gymnasieskolan upplever i större utsträckning att stödet försämrats, medan andelen som inte upplevt någon förändring alls är jämförelsevis högre i den anpassade grund- och gymnasieskolan. Vårdnadshavare till barn i resursskolor, både på grundskole- och gymnasienivå, upplever i relativt stor utsträckning att stödet förbättrats.

De främsta orsakerna till att stödet försämrats är bristande kunskap eller engagemang hos personalen, vilket 56 procent av de svarande anger, samt personalförändringar, vilket 54 procent av de svarande anger. Andelen som svarar att minskade ekonomiska resurser varit en bidragande orsak är 35 procent. En knapp femtedel, 19 procent, anger förändringar i den fysiska miljön. Bland frisvaren sticker byte av stadie och/eller skola ut som en bidragande orsak till försämrat stöd. Totalt anger 21 procent detta som orsak.

Har stödet för ditt barn förändrats under de senaste 12 månaderna?

Vilken/vilka anledningar ser du till att stödet för ditt barn har försämrats? (Flera svarsalternativ möjliga)

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

Upplevelsen av förändringar i stöd varierar tydligt mellan årskurser och inte minst skolformer. Generellt är det vårdnadshavare till barn i förskole- och lågstadieålder som upplever mest positiva förändringar. I övrigt är det svaren från vårdnadshavare till barn i resursskola som sticker ut som mest positiva. En trolig förklaring till detta kan vara att en inte obetydlig del av dessa elever bytt från ordinarie grund- eller gymnasieskola till resursskola under de senaste tolv månaderna.

Av enkätresultaten framkommer att bristande kunskap och engagemang hos personalen samt personalförändringar utgör de främsta orsakerna till försämringar i stöd. Bristande kunskap är något som också lyfts av skolledare och huvudmän som en av de främsta orsakerna till att skolor överlag brister i arbetet med att tillgängliggöra skolan för elever med autism

och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (Skolverket, 2025).

Att personalförändringar är en framträdande orsak till försämrat stöd kan antas ha sin grund i relationella faktorer, men också i att dokumentation och överlämningar kan vara bristfälliga. Det sistnämnda kan också kopplas till att många i frisvaren beskrivit att stödet försämrats i samband med stadie-, klass- och skolövergångar. Det är vanligt att autistiska personer upplever övergångar, med de förändringar och den oförutsägbarhet de innebär, som särskilt påfrestande. Valfungerande överlämningar är därför inte bara viktigt

Medlemmar berättar:

»De har stöd av specialpedagog för barnen på gruppnivå. Men det har funkat bra ändå, för de jobbar med en bra struktur för alla. Framförallt har det gjort enorm skillnad att pedagogerna inte ser honom som ett ”problem”.«

för att det skapar kontinuitet i själva stödinsatserna, utan också för att det underlättar i en process som för många redan är förknippad med svårigheter.

Frånvaro

Vad visar enkätresultaten?

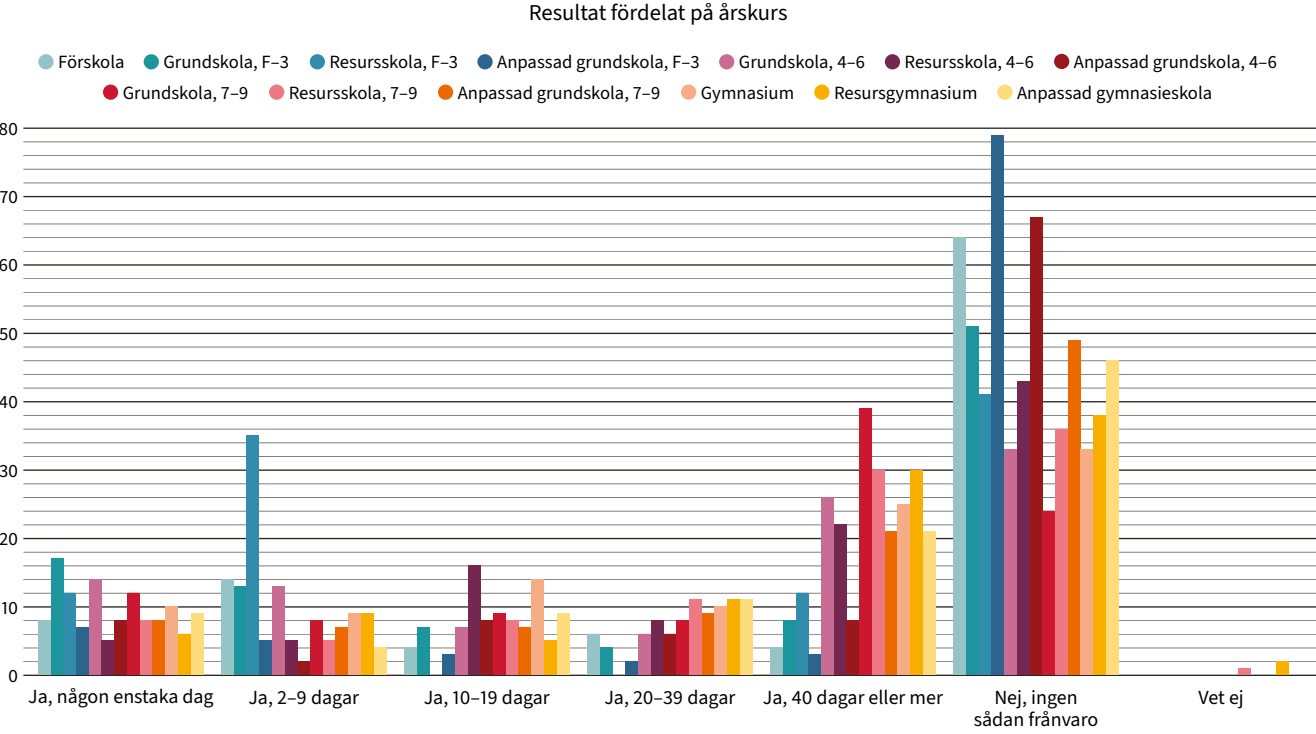
Majoriteten av vårdnadshavarna, 59 procent, uppger att deras barn under de senaste tolv månaderna varit frånvarande från skolan av andra skäl än sjukdom eller beviljad ledighet. Andelen som svarar att deras barn under tidsperioden varit frånvarande 40 dagar eller mer är 23 procent.

Frånvaron har inte minskat över tid, snarare tvärtom. En jämförelse mellan enkätsvaren från 2020, 2022 och 2025 tyder snarare på en svagt negativ trend, där den mer omfattande frånvaron ökat något. Exempelvis uppgav 18 procent av de svarande år 2020 och 21 procent av de svarande år 2022 att deras barn haft minst 40 dagars frånvaro under senaste 12 månaderna. Detta alltså att jämföra med 23 procent 2025.

Enkätsvaren visar stora skillnader i frånvaro mellan flickor och pojkar, framförallt när det gäller den mer omfattande frånvaron. Drygt hälften av pojkarna, 52 procent, har under de senaste 12 månaderna varit frånvarande av andra skäl än sjukdom eller beviljad ledighet, vilket kan jämföras med hela 72 procent av flickorna. När det gäller frånvaro omfattande minst 40 dagar så är siffran 17 procent för pojkarna och 34 procent för flickorna.

Oavsett skolform blir frånvaron generellt mer omfattande med stigande ålder fram till och med årskurs 7–9. Hela 39 procent av eleverna i den ordinarie grundskolan har där haft en frånvaro på minst 40 dagar under det senaste året. Motsvarande andel är 30 procent bland eleverna i årskurs 7–9 i resursskola och 21 i årskurs 7–9 i anpassad grundskola. Bland

Har ditt barn under de senaste 12 månaderna varit frånvarande av andra skäl än sjukdom eller annan beviljad ledighet? (Om barnet är/har varit sjuk/sjukskriven på grund av brister i skolan, ange det som frånvaro.)

gymnasieelever i resursskola och anpassat gymnasium sker ingen förändring i frånvaro jämfört med högstadiet. Bland gymnasieelever i den ordinarie gymnasieskolan minskar dock frånvaron i jämförelse med högstadiet.

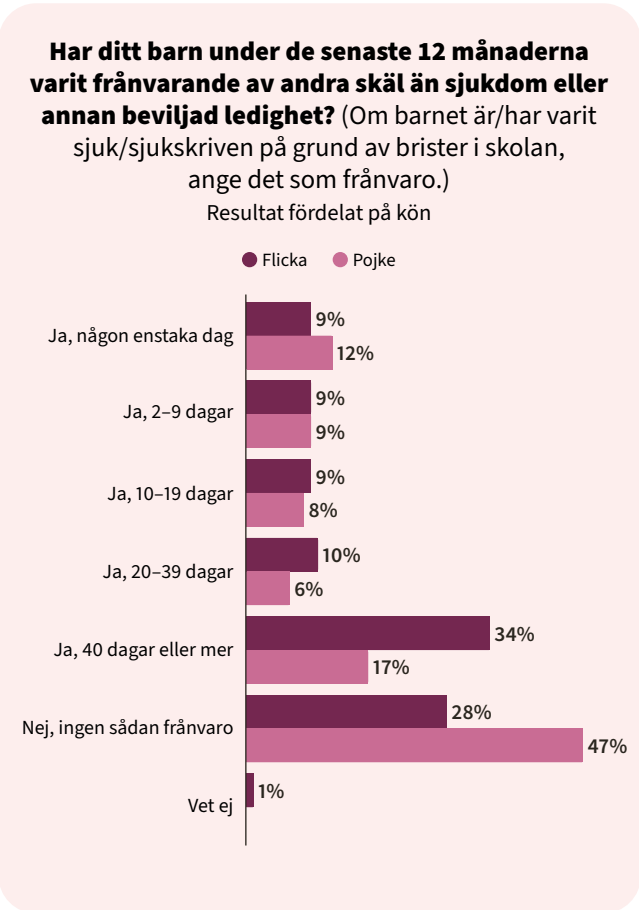
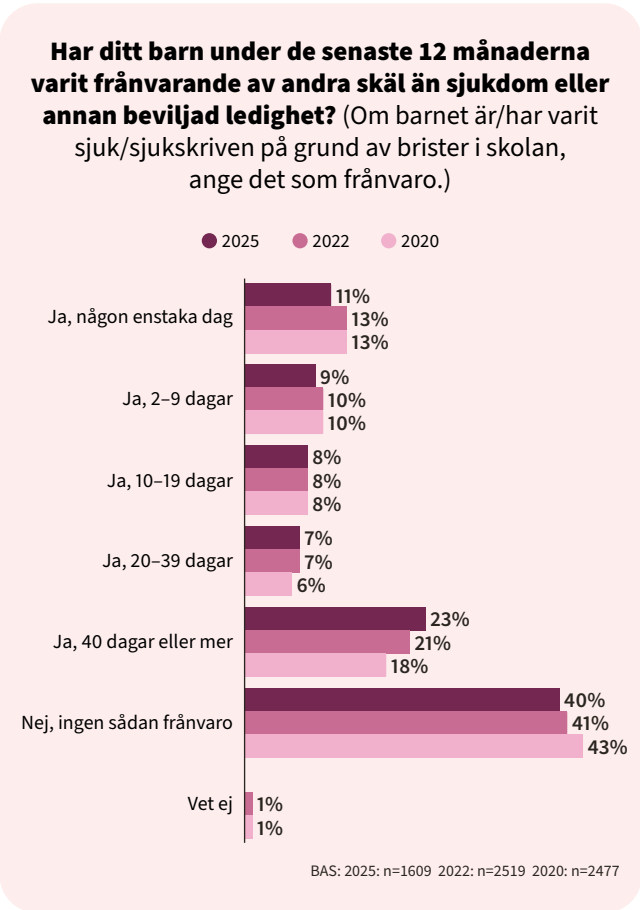
Den omfattande frånvaron, det vill säga frånvaro om minst 40 dagar de senaste tolv månaderna, är generellt lägre bland elever i resursskola och i de anpassade skolformerna än i den ordinarie grund- och gymnasieskolan. Frånvaron är genomgående lägst i den anpassade skolan.

Av de som haft frånvaro om minst 20 dagar under de senaste tolv månaderna har drygt hälften av dessa, 52 procent, också haft en sammanhängande frånvaro under minst fyra veckor. Av de som haft en längre sammanhängande frånvaro har 43 procent fått en plan för återgång upprättad av skolan. Endast 16 procent av dessa har svarat att den fungerat i tillräckligt hög grad.

Till de vanligaste frånvaroorsakerna hör bristande stöd i lärsituationer, bristande stöd i sociala situationer, bristande kunskap om autism hos skolpersonalen samt

bristande anpassningar av skolmiljön. Drygt hälften av vårdnadshavarna anger någon eller flera av dessa brister som bidragande orsaker till deras barns skolfrånvaro. Bland frisvaren är det framför allt trötthet, utmattning och psykisk ohälsa som sticker ut. Totalt har 14 procent av de svarande angett något av detta som orsak till frånvaro. Det är relativt vanligt att autistiska elever upplever sådana typer av besvär kopplade till brister i anpassningar och stöd i skolan och det går inte att utesluta att fler än 14 procent upplever dessa besvär i samband med sin skolfrånvaro, medan exempelvis brister i anpassningar och stöd utgör själva grundorsaken till problemen.

Jämfört med enkätresultaten från 2020 och 2022 syns vissa förändringar i hur vårdnadshavarna svarar. En ökad andel anger bristande stöd i lärsituationer, bristande stöd i sociala situationer och bristande anpassningar av skolmiljön som orsak till frånvaro. Även mobbning och kränkningar tycks ha blivit en något vanligare orsak, med 14 procent 2022 och 19 procent 2025.

En jämförelse mellan flickor och pojkar visar att vårdnadshavare till flickor i högre utsträckning anger bristande kunskap om autism hos skolpersonalen samt bristande anpassningar av skolmiljön som anledningar till frånvaro. Vårdnadshavare till pojkar anger däremot i något högre utsträckning mobbning och kränkande behandling som orsak till deras barns frånvaro.

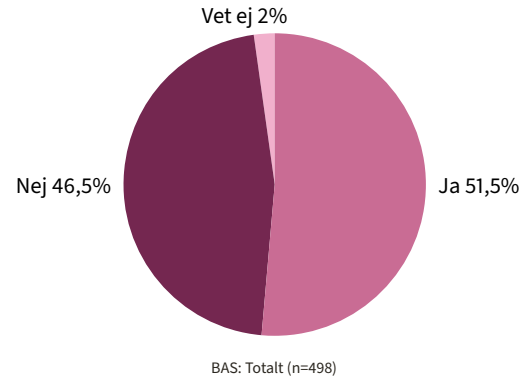
Hur kan vi förstå enkätresultaten?

Tillgången till nationell frånvarostatistik är idag begränsad, i synnerhet när det gäller elever med funktionsnedsättning. En jämförelse mellan enkätresultaten och Skolverkets senaste frånvarokartläggning, som visserligen omfattar både elever med och utan funktionsnedsättning, indikerar dock att frånvaron är mer omfattande bland elever med autism än bland elever utan autism (Skolverket, 2021). Forskningsstudier, andra myndighetsrapporter och inte minst våra medlemmars erfarenheter pekar i samma riktning (Munkhagen et al., 2017; Skolinspektionen, 2015).

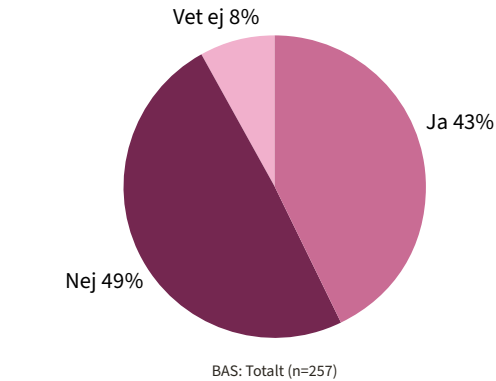
Av enkätresultaten framkommer att frånvaron är tydligt mer utbredd bland autistiska flickor än bland autistiska pojkar. Huruvida dessa könsskillnader är specifika för autistiska elever, eller om det ser liknande ut bland övriga jämnåriga, är svårt att avgöra på grund av avsaknaden av nationell statistik. Vad skillnaderna beror på är också svårt att svara på, men möjligen finns en koppling mellan frånvaron, flickors generellt sämre psykiska hälsa, den senare diagnosticeringen och de därmed mer fördröjda stödinsatserna.

Omfattande skolfrånvaro kan få allvarliga följder på både kort och lång sikt. Den påverkar direkt elevernas möjligheter att tillgodogöra sig och fullgöra utbildningen. Ofta får den också negativa konsekvenser för både det psykiska och fysiska välbefinnandet samtidigt som det innebär en begränsning i tillgången till sociala sammanhang. På längre sikt innebär den en ökad risk för utanförskap, psykisk ohälsa och svårigheter till försörjning.

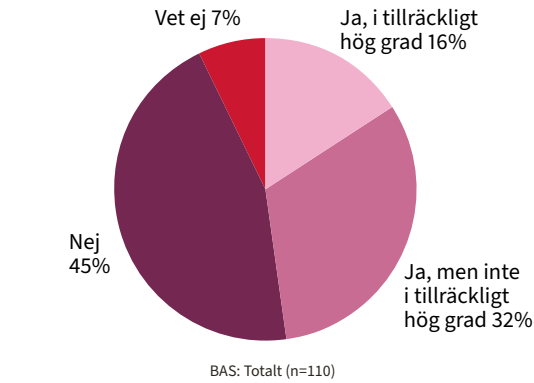
Har barnet haft en sammanhängande frånvaro av minst fyra veckor av andra skäl än sjukdom eller annan beviljad ledighet? (Om barnet är/har varit sjuk/sjukskriven på grund av brister i skolan, ange det som frånvaro)

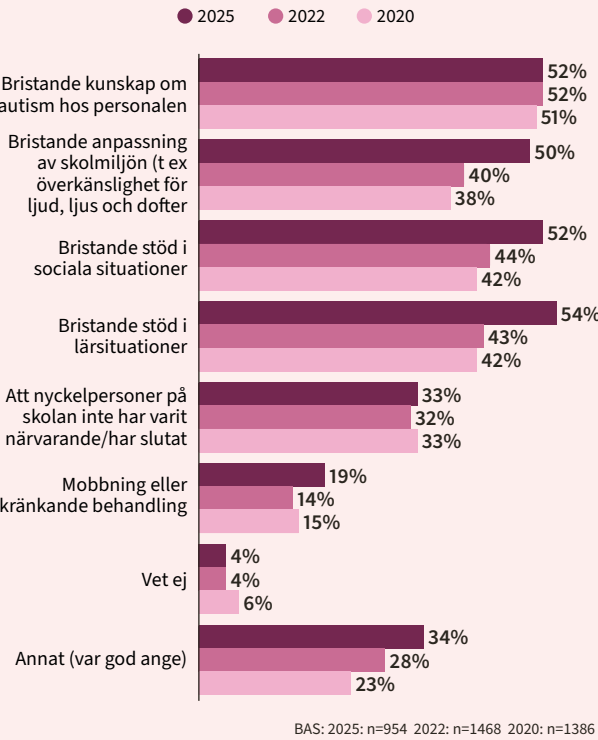
Finns/fanns en plan upprättad för återgång till skolan för ditt barn efter den sammanhängande frånvaron?

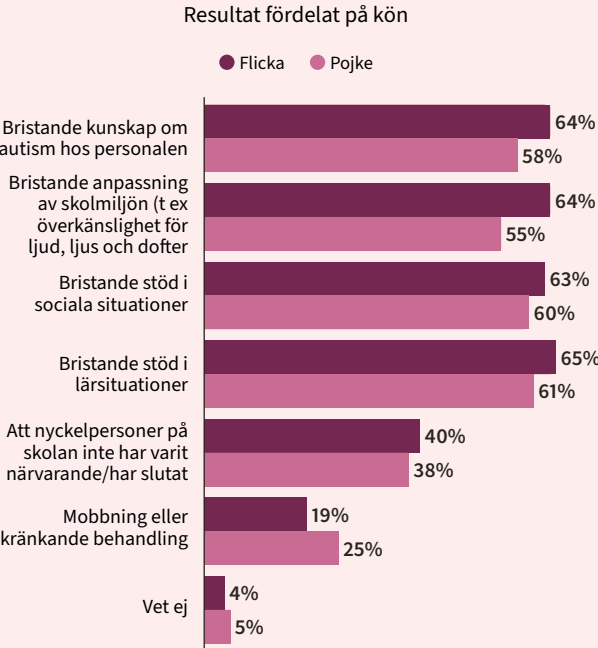
Fungerar/fungerade planen för återgång till skolan?

Vad uppfattar du att ditt barns skolfrånvaro har berott på, om du tänker mer specifikt? (Flera svarsalternativ möjliga)

Vad uppfattar du att ditt barnsskolfrånvaro har berott på, om du tänker mer specifikt? (Flera svarsalternativ möjliga)

Många skolor brister i sitt arbete med att motverka frånvaro. Vanligt förekommande är att frånvaron inte uppmärksammas i tid, vilket kan förklara att enkäten visar att frånvaron är som högst i slutet av grundskolan. En av orsakerna till att åtgärder ofta dröjer är att anpassningar och stöd i allmänhet brukar aktualiseras först när det står klart att en elev riskerar att inte nå målen i skolan. Det innebär att så länge en elev fortsätter att prestera i skolarbetet, om än med växande frånvaro, kan det dröja innan skolan agerar. Inte sällan har frånvaron då hunnit bli mer omfattande och svårare att åtgärda. Det här problemet drabbar särskilt de autistiska elever som inte har inlärningssvårigheter, men som av andra orsaker inte maktar med att vistas i skolmiljön, exempelvis på grund av intryckskänslighet, bristande anpassningar i kommunikationen eller bristande stöd i sociala situationer.

Ett annat problem i skolornas arbete med att motverka frånvaro är att åtgärder ofta är otillräckliga när de väl vidtas. Den nära kopplingen mellan å ena sidan skolprestation och å andra sidan anpassningar och stöd gör också att insatserna ofta centreras kring själva lärsituationen, vilket inte alltid svarar mot behoven hos de elever som möter andra utmaningar i skolmiljön. Enkätresultaten visar vidare att skolor ofta brister när det kommer till att ta fram handlingsplaner för återgång vid omfattande problematisk frånvaro. Inte ens i hälften av fallen upprättas en sådan plan och när de väl upprättas är de sällan välfungerande.

Även det förebyggande arbetet är viktigt för att motverka frånvaro. Enkätresultaten visar att de vanligaste orsakerna till frånvaro är bristande stöd i lärsituationer och sociala situationer, bristande kunskap om autism bland skolpersonalen samt brister i den fysiska skolmiljön. Att arbeta med tydliggörande pedagogik, ha närvarande vuxna som stöttar under raster och att säkerställa att det finns tillgång till lugna platser för återhämtning är exempel på några av de anpassningar en skola kan göra för att främja närvaro för autistiska elever.

Mobbning och kränkningar

Vad visar enkätresultaten?

Nära hälften av de svarande, 45 procent, uppger att deras barn utsatts för mobbning eller andra kränkningar under sin skoltid. Av dessa har drygt hälften utsatts för mobbning eller andra kränkningar under de senaste tolv månaderna. Andelen som svarar att de inte vet om deras barn varit utsatta är 16 procent.

En jämförelse mellan flickor och pojkar visar inte på några större skillnader i utsatthet. En något högre

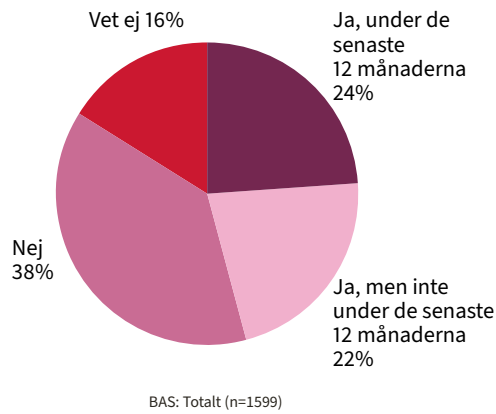
andel av vårdnadshavarna, 41 procent, svarar att deras döttrar inte utsatts för mobbning eller andra kränkningar alls. Motsvarande siffra bland pojkarna är 38 procent. En något större andel, 18 procent, av vårdnadshavarna till pojkar svarar att de inte vet om deras barn utsatts, att jämföra med 13 procent bland vårdnadshavare till flickor.

Utsattheten är generellt högre i årskurs F–9 än i gymnasiet. I den ordinarie grundskolan är andelen högre i årskurs F–3 och 4–6, 34 procent respektive 39 procent, jämfört med i årskurs 7–9, 30 procent. I den anpassade grundskolan är utsattheten istället som högst i årskurs 7–9, där 22 procent av de svarande uppger att deras barn utsatts för mobbning eller andra kränkningar under de senaste tolv månaderna. Att autistiska elever utsätts för mobbning eller andra kränkningar tycks dock generellt vara mindre vanligt i både resursskola och anpassad grund- och gymnasieskola jämfört med i den ordinarie grund- och gymnasieskolan. Detta gäller oavsett årskurs.

Totalt uppger 64 procent av vårdnadshavarna att skolan har vidtagit åtgärder i de fall deras barn utsatts för mobbning eller andra kränkningar. En fjärdedel, 25 procent, svarar att de vidtagit åtgärder i tillräckligt hög grad. Andelen som svarar att skolan inte vidtagit några åtgärder överhuvudtaget för att minska deras barns utsatthet för mobbning eller andra kränkningar är 26 procent.

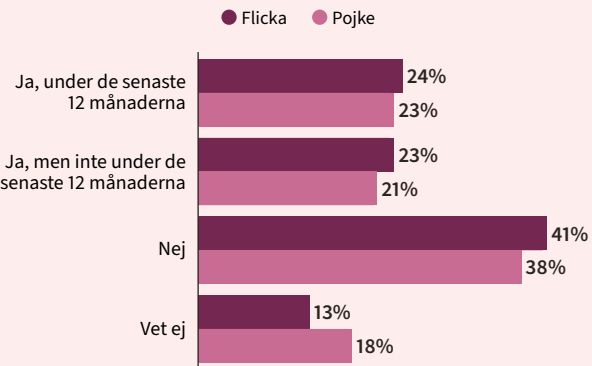
En jämförelse mellan flickor och pojkar tyder på att skolorna i lägre utsträckning vidtar åtgärder när flickor utsätts än när pojkar gör det. Hela 34 procent av vårdnadshavarna uppger att skolan inte alls vidtagit åtgärder när deras döttrar utsatts för mobbning eller andra kränkningar, medan motsvarande siffra bland pojkarna är 22 procent.

Har ditt barn utsatts för mobbning eller andra kränkningar under sin skoltid?

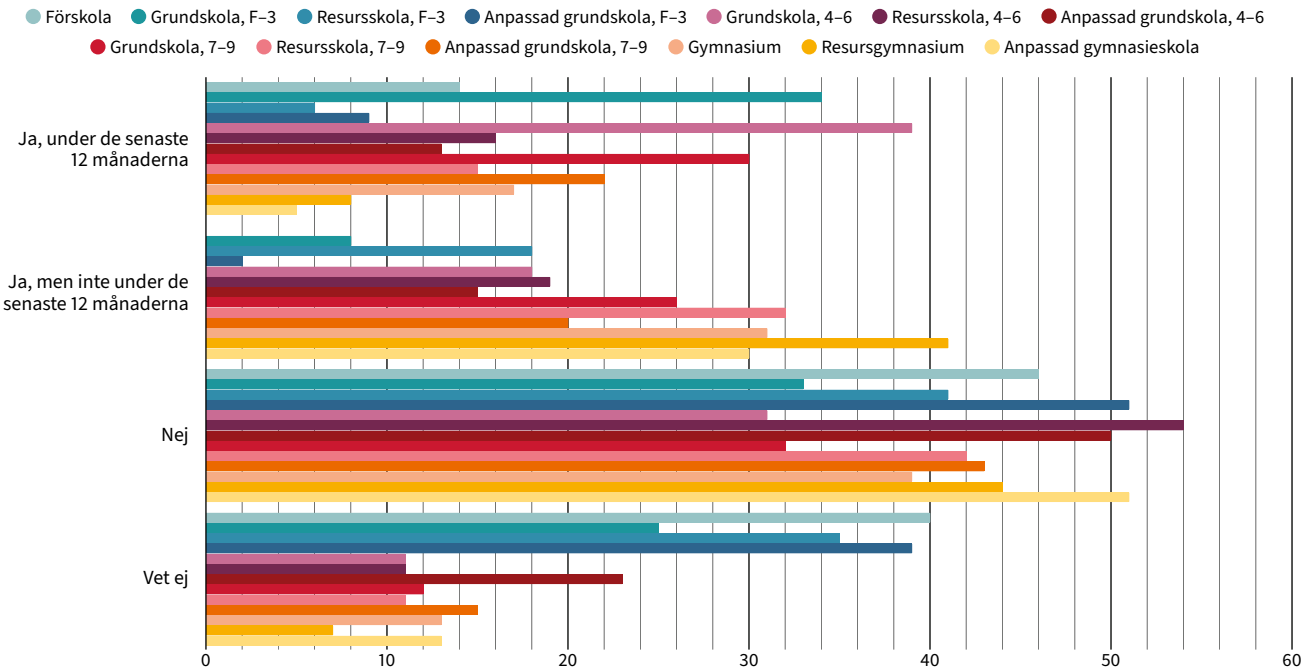
Har ditt barn utsatts för mobbning eller andra kränkningar under sin skoltid?

Resultat fördelat på kön

Har ditt barn utsatts för mobbning eller andra kränkningar under sin skoltid?

Resultat fördelat på årskurs

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

Begreppet ”kränkning” är brett och omfattar allt från nedsättande ord och utfrysning till hot och fysiska handlingar. Medan en kränkning kan vara en engångshändelse syftar begreppet mobbning istället till mer frekventa och systematiska kränkningar. Att utsättas för mobbning är förknippat med både kortsiktiga och långsiktiga negativa hälsoeffekter, inte minst i fråga om psykisk ohälsa.

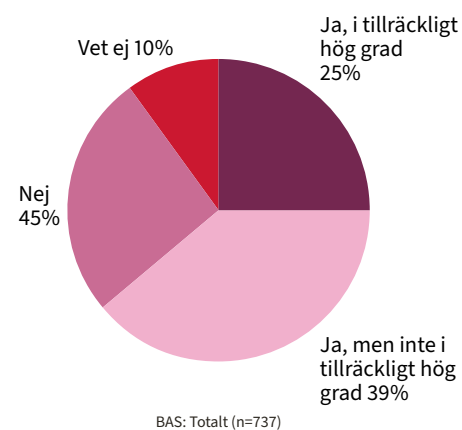
Av enkätresultaten går det att utläsa att 45 procent av vårdnadshavarna vet om att deras barn varit utsatta för mobbning eller andra kränkningar under sin skolgång och att 24 procent varit utsatta under de senaste tolv månaderna. Det är dock inte osannolikt att den verkliga utsattheten är ännu högre, eftersom inte alla barn och unga delar med sig av sin utsatthet för vuxna i sin närhet. Forskning och andra enkätstudier, som riktats direkt mot eleverna själva, pekar på att utsattheten kan vara högre än enkätresultaten indikerar och att autistiska elever utsätts för mobbning i högre grad än elever utan autismdiagnos (Folkhälsomyndigheten, 2023; Friends, 2023; Maïano et al., 2016).

Kränkningar och mobbning är alltid allvarligt och för de många autistiska elever som utsätts utgör det ytterligare en faktor som gör skolgången svår. Alla skolor ska arbeta förebyggande mot kränkningar och skolpersonalen har en plikt att anmäla de kränkningar de får kännedom om. Kränkningsanmälningar ska utredas och åtgärder vidtas. Skolor har med andra ord långtgående skyldigheter att motverka kränkningar och mobbning. Trots det visar enkätresultaten att bara en fjärdedel av vårdnadshavarna anser att skolan har agerat tillräckligt när deras barn utsatts. Lika många uppger dessutom att skolan inte agerat alls när deras

Medlemmar berättar:

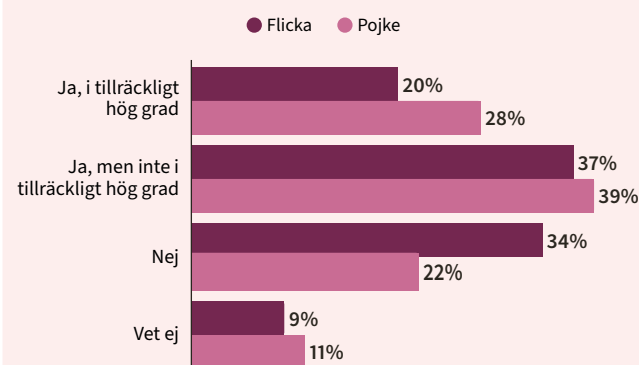
»Högmaskerande tjej i förskolan som inte får stöd för att ”allt fungerar bra” och ”vi ser inga svårigheter”. Sedan exploderar hon vid hämtning och är helt slut.«

Har skolan vidtagit åtgärder för att motverka ditt barns utsatthet för mobbning eller andra kränkningar?

Har skolan vidtagit åtgärder för att motverka ditt barns utsatthet för mobbning eller andra kränkningar?

Resultat fördelat på kön

barn utsatts, vilket får ses som mycket oroväckande.

Utsattheten för kränkningar och mobbning tycks enligt enkätresultaten vara ungefär lika omfattande bland autistiska flickor som bland autistiska pojkar. Anmärkningsvärt är dock att skolorna i lägre utsträckning vidtar åtgärder när flickor utsätts i jämförelse med pojkar. Detta skulle kunna förklaras av att mobbning generellt tenderar att ta sig olika uttryck beroende på kön och att flickor typiskt sett utsätter varandra för en typ av mobbning som kan vara svårare för utomstående att upptäcka (Silva et al., 2013). Att skolorna i lägre grad vidtar åtgärder när autistiska flickor utsätts för mobbning jämfört med autistiska

pojkar kan med andra ord sannolikt vara ett uttryck för mer generella könsskillnader. Samtidigt kan man konstatera att autistiska flickor oftare tycks gå under radarn på flera sätt, exempelvis både när det gäller stödbehov och utsatthet för mobbning.

Medlemmar berättar:

»När det gäller min sons fall så pågår mobbningen fortfarande. Han har ont i magen och vill inte gå till skolan längre. Det gör så ont i hjärtat att lämna honom där, när han ska kunna känna sig trygg.«

Även om det ska råda nolltolerans mot kränkningar, pekar enkätresultaten ändå mot att resursskolor och anpassade skolor lyckas bättre i arbetet för att motverka dess förekomst. Dessa skolor präglas bland annat ofta av en högre vuxennärvaro samtidigt som det är vanligare att man har ett helhetsperspektiv på skolmiljön, exempelvis med ett mer aktivt arbete kring sociala aktiviteter under raster och liknande. Sådana faktorer är viktiga för både det upptäckande och det förebyggande arbetet, inte minst genom att underlätta bildandet av positiva relationer för de elever som annars upplever svårigheter i det sociala samspelet.

Samverkan

Vad visar enkätresultaten?

Majoriteten av vårdnadshavarna, 62 procent, uppger att samverkan med skolan fungerar mycket eller ganska bra. Andelen som svarar att den varken fungerar bra eller dåligt är 19 procent, medan andelen som svarar att den fungerar ganska eller mycket dåligt är 18 procent.

Jämfört med skolenkäterna 2020 och 2022 har andelen som svarat att samverkan fungerar mycket bra eller ganska bra minskat. Från 68 procent 2020, till 66 procent 2022 och 62 procent i årets enkät. Samtidigt är andelen som upplever samverkan som ganska eller mycket dåligt fungerande i stort sett oförändrad.

Vårdnadshavare till pojkar är mer nöjda med hur samverkan fungerar. Av dessa uppger 66 procent att samverkan fungerar bra, att jämföra med 56 procent bland vårdnadshavarna till flickor.

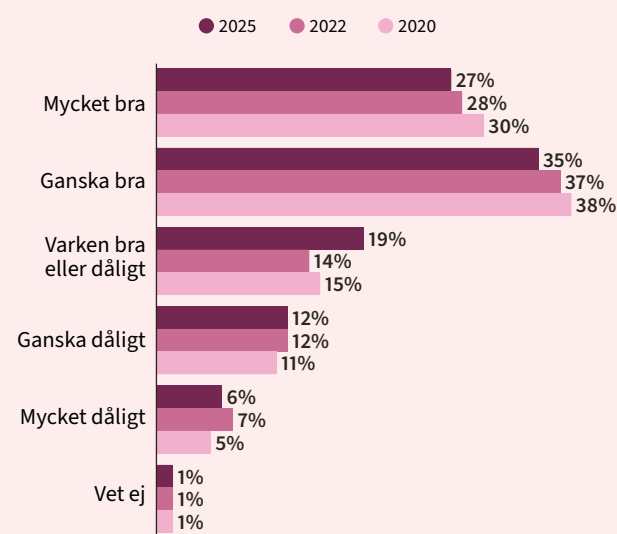
I den ordinarie grundskolan tycks samverkan mellan vårdnadshavare, barn och skola fungera bättre i de lägre årskurserna än i de högre. Andelen med barn i årskurs F–3 som svarar att den fungerar mycket eller ganska bra är 64 procent. I årskurs 7–9 är motsvarande siffra 45 procent. I gymnasiet ökar åter andelen som svarar att

samverkan fungerar mycket eller ganska bra och ligger då på 53 procent. Samma mönster märks inte bland vårdnadshavarna till barn i resursskola eller anpassad skola. Däremot är skillnaderna mellan å ena sidan ordinarie grund- och gymnasieskola och å andra sidan resursskola och anpassad grund- och gymnasieskola märkbara. Vårdnadshavare med barn i resursskolor och anpassade skolor svarar i jämförelsevis högre grad att samverkan med skolan är välfungerande. De 45 procent av vårdnadshavarna till barn i den ordinarie grundskolans årskurs 7–9 som svarar att samverkan fungerar mycket eller ganska bra, kan till exempel jämföras med 80 procent i resursskola årskurs 7–9 och 76 procent i anpassad grundskola årskurs 7–9.

När det gäller samverkan mellan skola och andra aktörer som exempelvis barn- och ungdomspsykiatri (BUP), habilitering eller socialtjänst, svarar 30 procent att denna fungerar mycket bra eller ganska bra. Andelen som svarar att den varken fungerar bra eller dåligt är 20 procent, medan 31 procent svarar att den fungerar ganska eller mycket dåligt.

Andelen vårdnadshavare som svarar att samverkan mellan skolan och aktörer utanför skolan fungerar mycket eller ganska bra har minskat successivt sedan

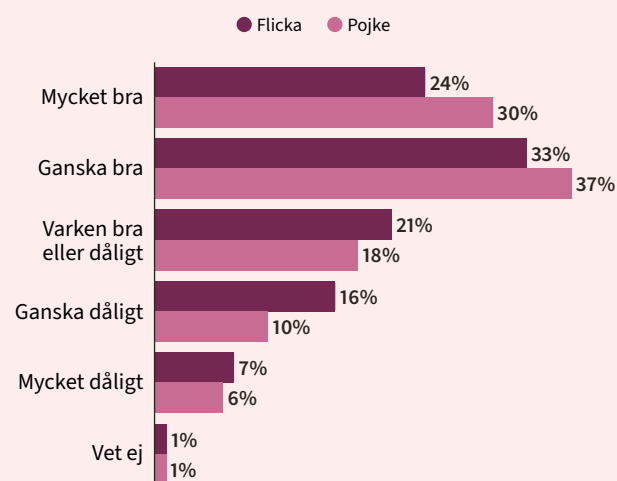
Hur tycker du att samverkan mellan er vårdnadshavare, barn och skolan fungerar?

BAS: 2025: n=1597 2022: n=2519 2020: n=2478

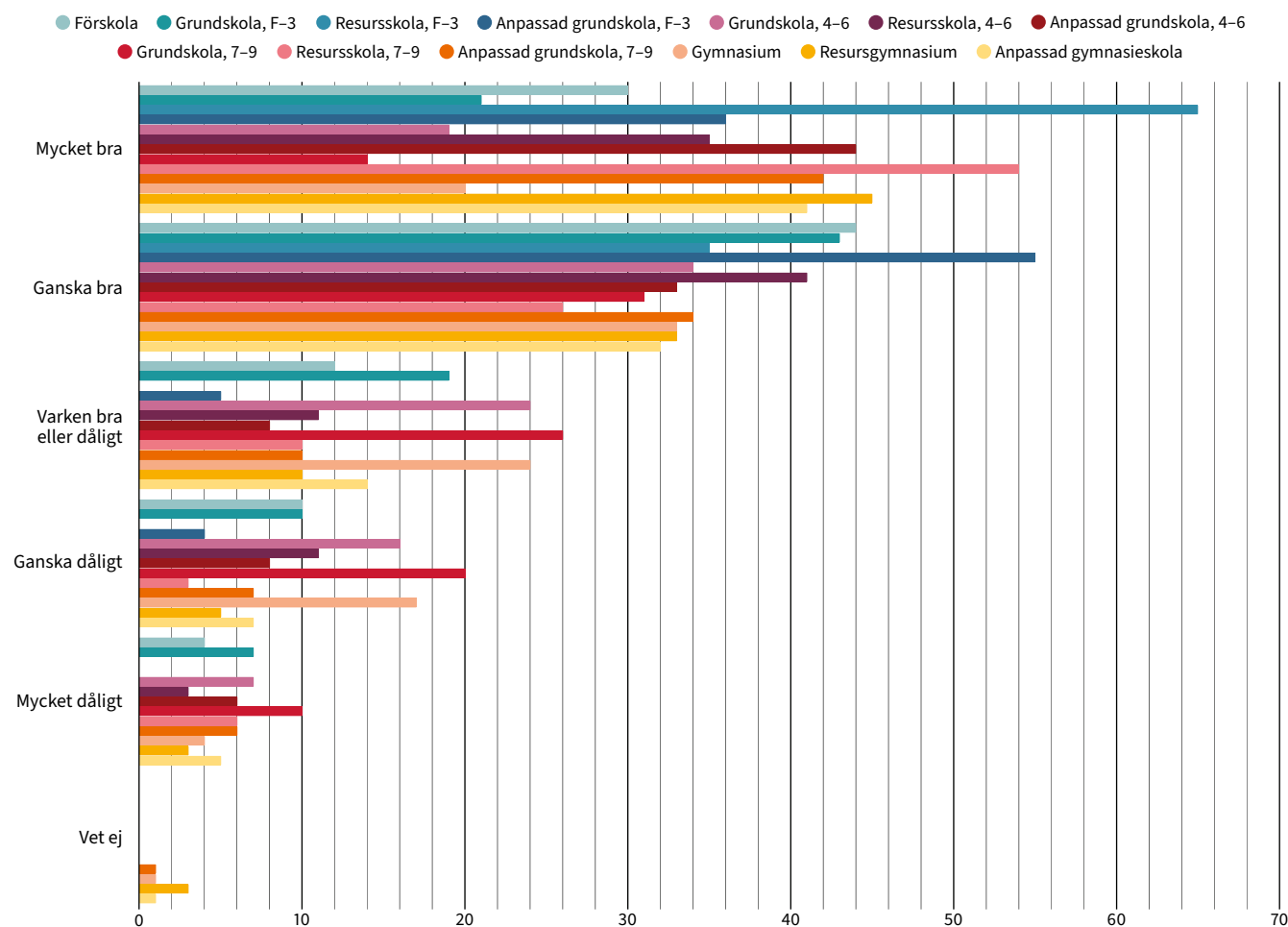
Hur tycker du att samverkan mellan er vårdnadshavare, barn och skolan fungerar?

Resultat fördelat på kön

Hur tycker du att samverkan mellan er vårdnadshavare, barn och skolan fungerar?

Resultat fördelat på årskurs

2020, då den var 37 procent. År 2022 var andelen 34 procent. Andelen som svarar att samverkan fungerar ganska eller mycket dåligt har dock minskat något sedan 2022, från 34 till 31 procent. Den är dock fortfarande högre än 2020, då 26 procent av de svarande uppgav att samverkan fungerade ganska eller mycket dåligt.

En jämförelse mellan skolformer visar på ett liknande mönster när det gäller skolors samverkan med externa aktörer som när det gäller skolors samverkan med hemmet. Vårdnadshavare med barn i den ordinarie grund- och gymnasieskolan svarar i lägre grad att samverkan fungerar mycket eller ganska bra. Exempelvis kan 23 procent i den ordinarie grundskolans årskurs 7–9 jämföras med 39 procent i resursskola årskurs 7–9 och 36 procent i anpassad grundskola årskurs 7–9.

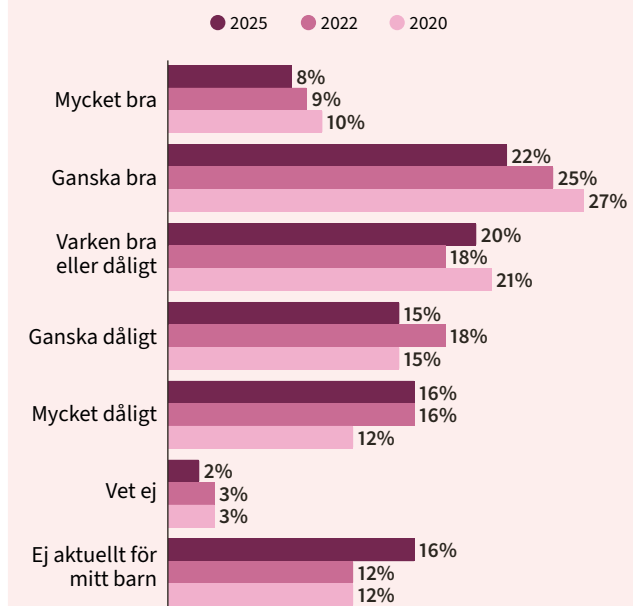
Hur kan vi förstå enkätresultaten?

En välfungerande samverkan mellan hemmet och skolan är viktig ur flera perspektiv. Den bidrar till positiva och tillitsfulla relationer och utgör en förutsättning för ett informationsutbyte som inte minst är viktigt vid kartläggningar av elevers stödbehov. Den ger också möjlighet för hem och skola att samarbeta kring olika typer av insatser.

Behovet av att skolan samverkar med externa aktörer, som barn- och ungdomspsykiatri, habilitering och socialtjänst, kan variera för olika personer. För många kan det vara relevant vid enstaka tillfällen, som exempelvis i samband med att förskolan eller skolan kartlägger stödbehov och planerar insatser. Professioner utanför skolan, som exempelvis psykologer eller logopedier, kan då bidra med sina perspektiv. För andra, som regelbundet får insatser från flera håll, kan det vara aktuellt med en mer kontinuerlig samverkan.

I praktiken faller ofta samordningsansvaret på vårdnadshavarna. Många tvingas agera samordnare mellan skola, vård och andra instanser – samtidigt som de försöker stötta sitt barn i vardagen. Inte sällan

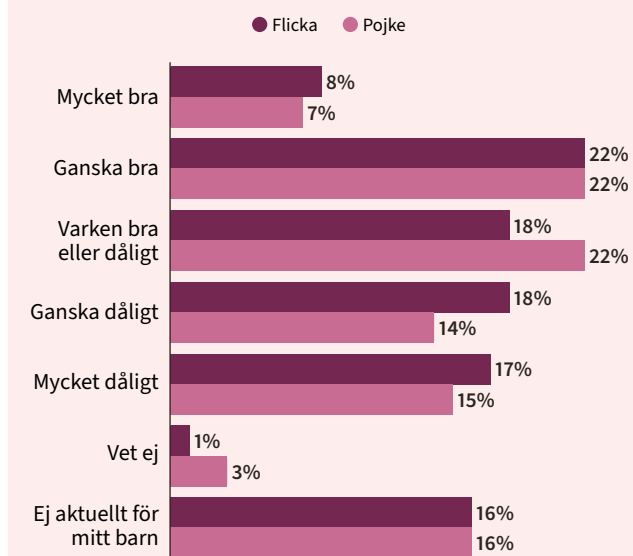
Hur fungerar samverkan kring barnet med externa aktörer (till exempel BUP, habiliteringen eller socialtjänst) och skolan?

BAS: 2025: n=1596 2022: n=2519 2020: n=2478

Hur fungerar samverkan kring barnet med externa aktörer (till exempel BUP, habiliteringen eller socialtjänst) och skolan?

Resultat fördelat på kön

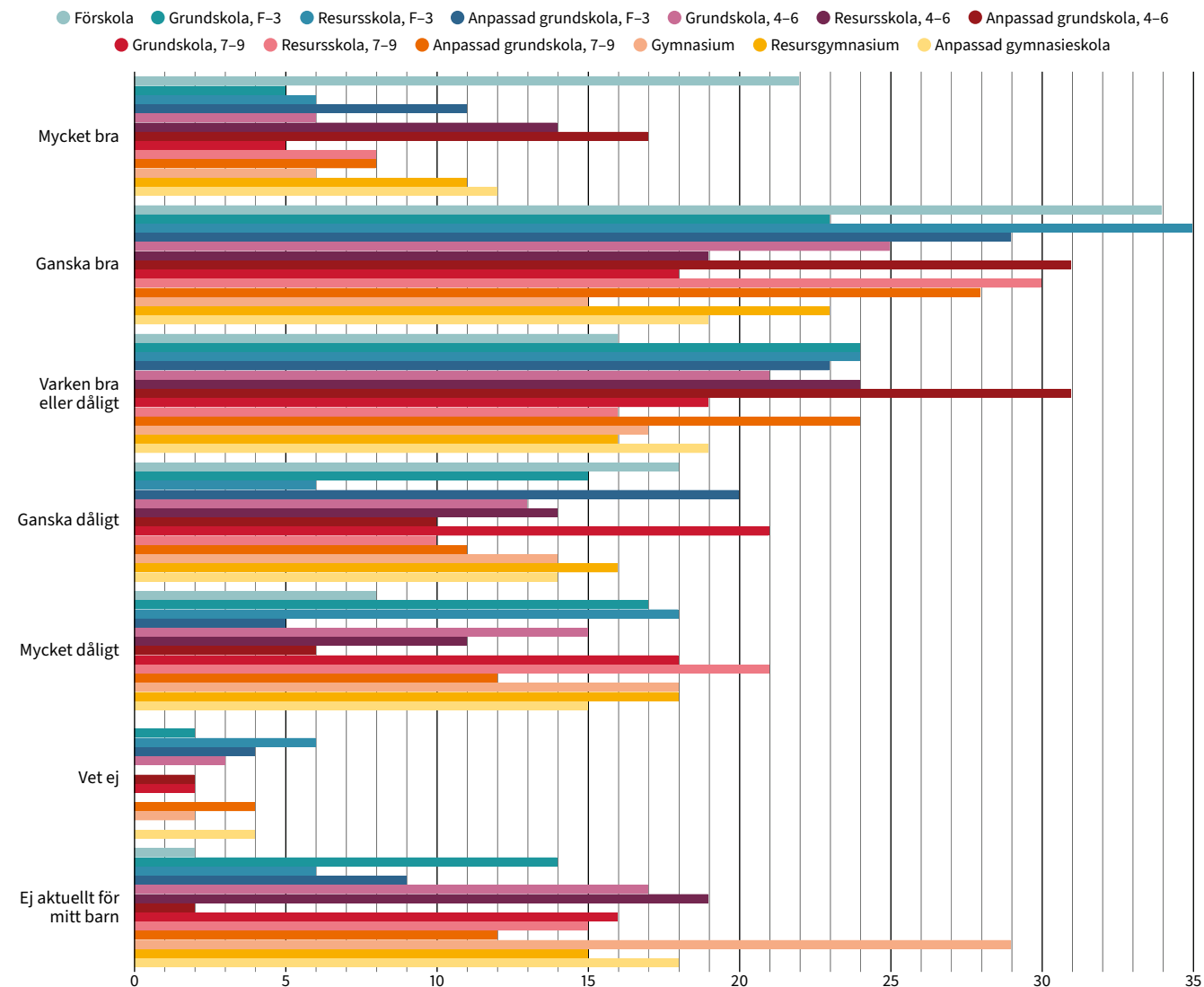
får det här som konsekvens att vårdnadshavare blir så hårt belastade att går ut över hälsa och livssituation. En välfungerande samverkan kan på detta sätt därför verka avlastande.

Det är positivt att nära två tredjedelar, 62 procent, av vårdnadshavarna upplever att samverkan med skolan fungerar ganska eller mycket bra. Samtidigt är det illavarslande att andelen minskat sedan 2020, då 68 procent ansåg att samverkan fungerade ganska eller mycket bra. När det gäller skolans samverkan med externa aktörer ser det betydligt sämre ut. Endast 30 procent upplever att den fungerar ganska eller mycket bra, medan 31 procent upplever att den fungerar ganska eller mycket dåligt. Även när det gäller samverkan med externa aktörer kan man ana en negativ trend sedan enkäten 2020.

Det råder utöver detta relativt stora skillnader mellan olika skolformer, särskilt när det gäller samverkan mellan hem och skola, men även när det gäller samverkan mellan skola och externa aktörer. Vårdnadshavare till barn i resursskolor och anpassade skolformer upplever generellt att samverkan fungerar bättre. Troligen kan detta förklaras av att det i resursskolor och anpassade skolor i något högre utsträckning finns utarbetade rutiner samt bättre organisatoriska förutsättningar för samverkan, eftersom en större andel av eleverna i dessa skolor har ett mer omfattande stödbehov.

Hur fungerar samverkan kring barnet med externa aktörer (till exempel BUP, habiliteringen eller socialtjänst) och skolan?

Resultat fördelat på årskurs

Medlemmar berättar:

»Det händer liksom inget och allt tar tid. Diagnos för 2 år sedan, men skolan hänger inte med. Inga möten med andra än oss. Skolkoordinator finns men det mesta hamnar ändå på oss föräldrar. Förstår inte hur vi ska orka.«

Skolans ansvarstagande

Vad visar enkätresultaten?

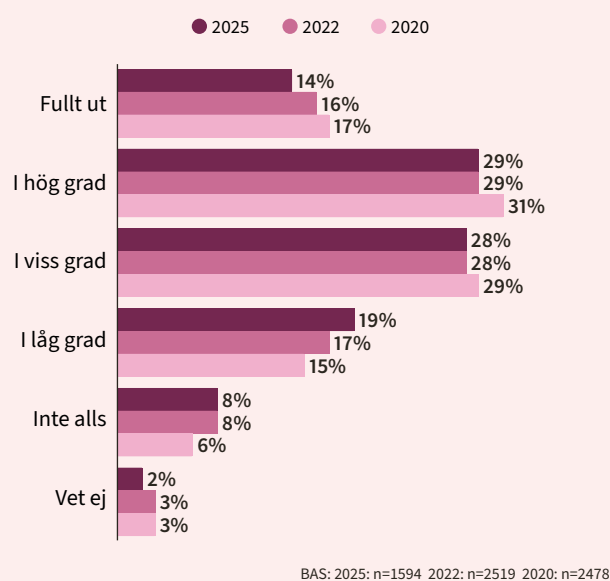
Totalt uppger 43 procent av vårdnadshavarna att de upplever att skolan fullt ut eller i hög grad tar sitt lagstadgade ansvar för deras barn. Andelen som svarar att skolan gör detta i viss grad är 28 procent, medan 27 procent upplever att skolan i låg grad eller inte alls tar sitt lagstadgade ansvar.

Sedan 2020 märks en negativ trend. År 2020 svarade 48 procent att skolan fullt ut eller i hög grad tog sitt lagstadgade ansvar. År 2022 var denna andel 45 procent. Andelen som upplever att skolan i låg grad eller inte alls tar sitt lagstadgade ansvar har vuxit från 21 procent 2020 till 27 procent 2025.

Skillnaderna mellan flickor och pojkar är tydliga. Endast 37 procent av vårdnadshavare till flickor upplever att skolan tar sitt lagstadgade ansvar i hög grad, vilket kan jämföras med 46 procent bland pojkarnas vårdnadshavare. När det gäller de som upplever att skolan i låg grad eller inte alls tar sitt lagstadgade ansvar kan 31 procent av vårdnadshavarna till flickor jämföras med 24 procent av vårdnadshavarna till pojkar.

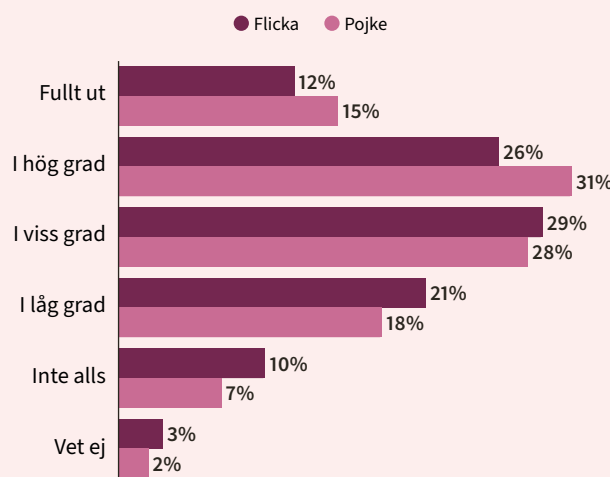
Upplevelsen varierar även beroende på skolform. Av vårdnadshavarna med barn i den ordinarie grundskolans årskurs 7-9 svarar 25 procent att de upplever att skolan fullt ut eller i hög grad tar sitt lagstadgade ansvar. Samma siffror för resursskola

I vilken grad upplever du att skolan tar sitt lagstadgade ansvar för ditt barn?

I vilken grad upplever du att skolan tar sitt lagstadgade ansvar för ditt barn?

Resultat fördelat på kön

»De följer inte skollagen. Jag har gjort en klagomålshantering men tänker kanske göra en anmälan till Skolinspektionen.«

och anpassad grundskola är 65 respektive 62 procent. Omvänt svarar 39 procent med barn i den ordinarie grundskolans årskurs 7–9 att de upplever att skolan tar sitt lagstadgade ansvar i låg grad eller inte alls. Detta kan jämföras med 18 procent av vårdnadshavarna i resursskola och 20 procent av vårdnadshavarna i anpassad grundskola.

Hur kan vi förstå enkätresultaten?

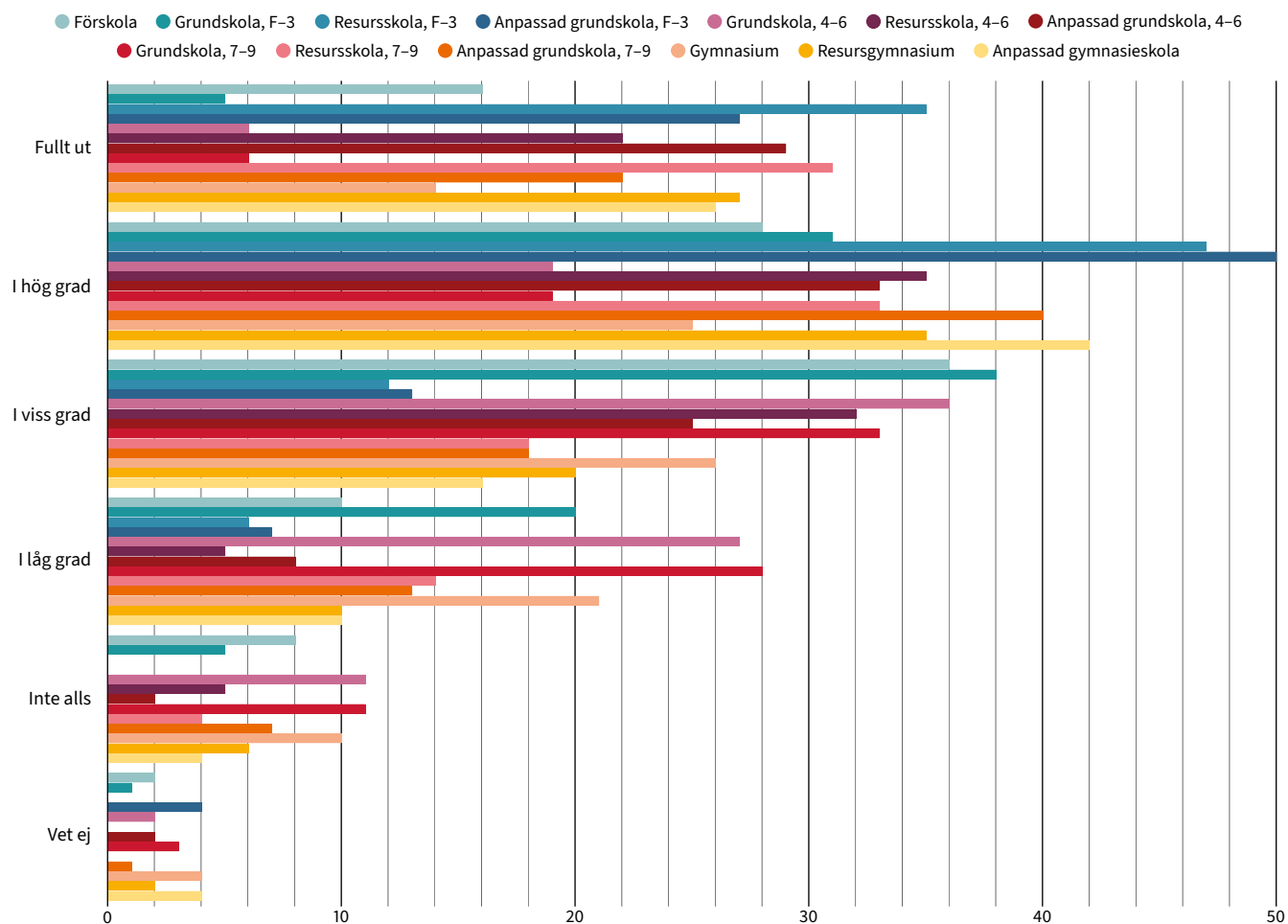
Skollagen ger alla barn och elever rätt till den ledning och stimulans de behöver för att de, utifrån sina egna förutsättningar, ska kunna utvecklas så långt som möjligt i relation till utbildningens mål. Därtill har elever, som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla betygs- och bedömningskriterier, rätt till stöd i syfte att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Det gäller inte bara kriterier för godkänt, utan även för högre nivåer. När en elev riskerar att inte uppfylla de betygs- eller bedömningskriterier som gäller för godkänt ska skolan genomföra extra anpassningar och/eller utreda elevens behov av särskilt stöd.

Skolan har med andra ord långtgående skyldigheter att utforma sin verksamhet så att den tillgängliggörs för alla elever utifrån deras behov. Tyvärr visar våra enkätresultat tydligt att skolan många gånger misslyckas med att leva upp till sina skyldigheter. Att autistiska personer i större utsträckning än andra går ut skolan utan godkända betyg, har högre frånvaro och löper högre risk att utsättas för kränkningar och mobbning kan ses som tecken på detta.

På den direkta frågan om man som vårdnadshavare upplever att skolan tar sitt lagstadgade ansvar svarar 43 procent att man upplever att skolan gör det fullt ut eller i hög grad. Utvecklingen över tid tycks följa samma mönster som svaren på många av de andra enkätfrågorna och sedan 2020 har andelen minskat successivt från 48 procent. Även när det gäller jämförelser mellan flickor och pojkar och mellan olika årskurser och skolformer följer svaren mönster som liknar svaren på övriga frågor i enkäten. Vårdnadshavare till flickor upplever i lägre grad att

I vilken grad upplever du att skolan tar sitt lagstadgade ansvar för ditt barn?

Resultat fördelat på årskurs

skolan tar sitt lagstadgade ansvar. Detsamma gäller för vårdnadshavare med barn i den ordinarie grund- och gymnasieskolan, särskilt i årskurs 4–9.

Frågan om huruvida man upplever att skolan tar sitt lagstadgade ansvar är också kopplad till frågan om ansvarsutkrävande. Att var fjärde vårdnadshavare upplever att skolan i låg grad eller inte alls tar sitt lagstadgade ansvar för deras barn visar tydligt att det finns behov av instanser att vända sig till när rättigheterna inte tillgodoses. Tyvärr är dessa möjligheter idag begränsade; får man inte gehör från skolläddning eller huvudman är nästa steg en anmälan till någon av tillsynsmyndigheterna Skolinspektionen eller Diskrimineringsombudsmannen eller i vissa fall en överklagan till Skolväsendets överklagandenämnd. Det

är dock inte alla fall som kan prövas som exempelvis diskrimineringsärenden och Skolinspektionen fattar sällan beslut i individärenden. Det rör sig dessutom om långdragna processer. Det är tyvärr inte ovanligt bland våra medlemmar att till följd av detta uppleva att de i praktiken har mycket begränsade rättigheter.

Medlemmar berättar:

»Det saknas rutiner samt ett förebyggande och systematiskt arbete när skolfrånvaron börjar öka och inga åtgärder vidtas förrän det är för sent.«

Referenser

Folkhälsomyndigheten. (2023). **Skolbarns hälsovanor**. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/skolbarns-halsovanor/skolbarns-halsovanor-2021-2022/huvudsakliga-resultat-2021-2022-for-skolbarns-halsovanor/> [hämtad 2025-05-12]

Friends. (2023). **Friendsrapporten 2023**. <https://friends.se/report/friendsrapporten-2023/> [hämtad 2025-05-12]

Maïano, C., Normand, C., Salvas, M., Moullec, G., Aimé, A. (2016). **Prevalence of School Bullying Among Youth with Autism Spectrum Disorders: A Systematic Review and Meta-Analysis**. Autism Research. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26451871/> [hämtad 2025-05-12]

Munkhaugen, E., Gjevik, E., Pripp, A., Sponheim, E., Diseth, T. (2017). **School refusal behaviour: Are children and adolescents with autism spectrum disorder at a higher risk?** Research in Autism Spectrum Disorders. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1750946717300739> [hämtad 2025-05-12]

Silva, M., Pereira, B., Mendonça, D., Nunes, B., de Oliveira, W. (2013). **The Involvement of Girls and Boys with Bullying: An Analysis of Gender Differences**. International Journal of Environmental Research and Public Health. <https://www.mdpi.com/1660-4601/10/12/6820> [hämtad 2025-05-12]

Skolinspektionen. (2015). **Omfattande ogiltig frånvaro i Sveriges grundskolor**. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter/publikationer/kvalitetsgranskning/2016/omfattande-ogiltig-franvaro-i-sveriges-grundskolor/> [hämtad 2025-05-12]

Skolverket. (2025). **Grundskolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar**. <https://www.skolverket.se/publikationsserier/rapporter/2025/grundskolors-arbete-for-en-tillganglig-larmiljo-for-elever-med-neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar> [hämtad 2025-05-12]

Skolverket. (2024). **Attityder till skolan 2024 – delrapport 1**. <https://www.skolverket.se/publikationsserier/>

rapporter/2024/attityder-till-skolan-2024---delrapport-1 [hämtad 2025-05-12]

Skolverket. (2024). **Andelen behöriga lärare ökar**. <https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2024-04-04-andelen-behoriga-larare-okar> [hämtad 2025-05-12]

Skolverket. (2021). **Nationell kartläggning av elevfrånvaro**. <https://www.skolverket.se/publikationsserier/rapporter/2021/nationell-kartlaggning-av-elevfranvaro> [hämtad 2025-05-12]

Stark, I. (2022). **Autism: educational outcomes and self-harm in adolescents and young adults**. [Doktorsavhandling, Karolinska Institutet], https://openarchive.ki.se/articles/thesis/Autism_educational_outcomes_and_self-harm_in_adolescents_and_young_adults/26895466?file=48936535 [hämtad 2025-05-12]

Stark, I., Rast, J., Lundberg, M., Döring, N., Ohlis, A., Idring Nordström, S., Rai, D., Magnusson, C. (2024). **Completion of Upper Secondary Mainstream School in Autistic Students in Sweden**. Journal of Autism and Developmental Disorders. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10803-024-06470-8#Abs1> [hämtad 2025-05-12]

Statistiska Centralbyrån. 2024. **Arbetskraftsundersökningarna**. <https://www.scb.se/AM0401> [hämtad 2025-05-12]

Statistiska Centralbyrån. 2024. **Levnadsförhållanden för barn med funktionsnedsättning**. https://www.scb.se/contentassets/d4a8de379f54472585e2576c29ea0bae/le0102_2023a01_br_lebr2406.pdf [hämtad 2025-05-12]

Bellmansgatan 30, 118 47 Stockholm
08-420 030 50 • info@autism.se
www.autism.se

Utgivning: Autism Sverige
Textinnehåll: Johanna Carnvik Schöier
Formgivning: Jenni Carström